copy

އަސްދަރު ތަޙުޤީޤު DHI-307

އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީކުރުމުގައި ކުރިމަތިވާ ދަތިތަށް

Guan Ai Cup
60th Anniversary of PRC

އިބްރާހީމް ނަޢީމް - 5358

ދިވެހި ބަހުގެ ޑިގްރީ ކޯސް-3

ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސް

މޯލްޑިވްސް ކޮލެޖް އޮފް ހަޔަރ އެޑިއުކޭޝަން

25 ނޮވެމްބަރ 2009

އަސްދަރު ސަބުޖީކު DHI-307

އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީކުރުމުގައި ކުރިމަތިވާ ދަތިތަށް

އިބްރާހިމް ނަޢީމް (5358)

ކަނޑުމާގެ ލ.މާބައިދޫ

ޝުކުރުގެ ބަސް

ދިރާސާކޮށްގެން ކިތައްމެ ކުރަނަމަވެސް މަސައްކަތެއް ކުރުމަކީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑު އަދި އެހާމެ ޒިންމާދާރު ކަމެކެވެ. މި ބުރަ މަސައްކަތް ކުރުމުގައި ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކުގެ އެހީތެރިކަން، އެކިގޮތްގޮތުން ބޭނުން ވިއެވެ. އެހެންކަމުން މި މަސައްކަތް ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި އެހީތެރި ވެދެއްވި އެންމެހާ ފަރާތްތަކަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑުގެ ސުޕަވައިޒަރުގެ ގޮތުގައި ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސްއިން ހަމަޖައްސަވައިދެއްވި ޑރ. [illegible] [illegible] ކޮށްދެއްވާފައިވާ މިންނަތް މަސައްކަތް ފާހަގަ ކުރަމެވެ. ޑރ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތާއި، [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުގެ [illegible] ކޮންމެ ހިނދެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible]. [illegible] [illegible] ސުޕަވައިޒަރ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑރ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. އަދި މިޝުކުރުގައި ޑރ. [illegible] [illegible]ގެ އާއިލާ ޝާމިލު ކުރަމެވެ.

މި ދިރާސާ މަސައްކަތަށް [illegible] ކުޅިވަރުތަކުގެ އެސޯސިއޭޝަންތަކުން ލިބުނު އެހީތެރިކަން ފާހަގަކޮށް އެތަންތަނުގެ ހިންގުންތެރި [illegible] [illegible] [illegible] ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ އިތުރު މައުލޫމާތު ދެއްވުމުން އިންޓަރވިއު [illegible] ފަރާތްތަކާއި ސުވާލު ފޯމު ފުރުއްވި ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް މި ޝުކުރުގައި ހިމަނަމެވެ.

އިދާރީގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކޮށްދެއްވުމުގައި ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސްގެ އޮފީހުން ވަރަށް ފުރިހަމައަށް [illegible] [illegible] ފާހަގަ ކުރަމެވެ. މިގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible]، ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސްގެ ޑީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތް ކުރައްވާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ޝުކުރުގެ [illegible] [illegible].

މި މަސައްކަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ހުރިހާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝުކުރު [illegible]. އަދި އަޅުގަނޑުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މި މަސައްކަތް ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑަށް ހުރިހާ ގޮތަކުން އެހީތެރި ވެދެއްވި އަޅުގަނޑުގެ އާއިލާއަށް ވެސް ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑުގެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ދަރިންނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ.

މިފަދަ ބޮޑު މަސައްކަތެއް ނިންމާ ލެވޭނީ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކެއްގެ މަދަދާއި އެހީތެރިކަން ލިބިގެންކަން ޔަގީނެވެ. އަޅުގަނޑުގެ މި މަސައްކަތަށް ކިތައްމެ ކުޑަނަމަވެސް އެހީތެރިކަމެއް ދެއްވާފައިވާ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް ޖުމްލަކޮށް ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. އަޅުގަނޑުގެ ޝުކުރުގެ ލިސްޓް ނިންމާ ވާނީ ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީކޯސް-3 ފުރިހަމަ ކުރުމަށް މިންވަރު ކުރައްވާ، މި މަސައްކަތް ނިންމުމުގެ ހެޔޮ ތައުފީގު އަޅުގަނޑަށް ދެއްވިކަމަށްޓަކައި الله ތަޢާލާއަށް ހަމްދުކޮށް ޝުކުރު ކުރަމުންނެވެ.

25ނޮވެމްބަރު2009

-އިބްރާހިމް ޝަރީފް-

(00005358)

ފިހުރިސްތު

ފުރަތަމަބައި

1· ތަޢާރަފް......6

ދެވަނަބައި

2.1 ދިރާސާކުރެވޭ މައްސަލަ......7

2.2 ދިރާސާގެ ބޭނުން......7

2.3 ޖަސްޓިފިކޭޝަން......8

2.4 ދިރާސާގެ ސުކާޕު......8

ތިންވަނަބައި (ލިޓްރެޗަރ ރިވިއު)

3.1 ގައުމީފެންވަރުގައި ޑެފިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތައް......9

3.1.1 ވޮލީ......10

3.1.2 ބާސްކޭޓް......14

3.1.3 ޓޭބަލް ޓެނިސް......16

3.1.4 ކެރަމް......18

ހަތަރުވަނަބައި (މެތޮޑޮލޮޖީ)

4.1 ރިސާރޗް ޑިޒައިންގެ ބަޔާން......21

4.2 ސާންޕަލްގެ ބަޔާން......21

4.2.1 އިންޓަރވިއު......21

4.2.2 އޮބްޒަރވޭޝަން......22

4.2.3 ކޭސް ސްޓަޑީ......23

4.2.4 ސާވޭ......23

4.3 ދިރާސާ ހިންގިގޮތުގެ ބަޔާން......24

4.4 ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީ އަދި ރިލަޔަބިލިޓީގެ ބަޔާން......25

ފަސްވަނަބައި (ހޯދި ހޯދުން)

5.1 ކުޅިވަރުގައި މަޝްހޫރު ހަކުޅުންތެރިއެއްގެ ޕްރޮފައިލް......26

5.2 ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދެލިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން
ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތައްކަމަށް އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަ ކުރެވުނު ސަބަބުތައް:-......28

5.2.2 ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދެލިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން
ތަރައްޤީ ނުވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައް އިންސައްތައިން.......29

5.3 ކުޅިވަރުތައް ފަރިތަކުރަން ލިބޭ ފުރުސަތު މަދުވުން......30

5.4 މުބާރާތްތަކުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ބައިވެރި ވާ މިންވަރު މަދުވުން......31

5.5 އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރުގާ ދެމިހުރެވޭ މުއްދަތު ކުރުވުން......32

5.6 އެސޯސިއޭޝަންތަކުން ވައި.ޑީ.ޕީ ގައި ތިބި ކުދިންގެ އަދަދު......33

5.7 ކުޅިވަރަށް ތަމްރީނުދޭ ފަރާތްތަކުން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ތާއީދު ކުރާ މިންވަރު ދަށްވުން......34

5.8 އޮބްޒާވްކުރި ބައެއް ޙާލަތްތަކުން......35

ހަވަނަބައި

6.1 ޑިސްކަޝަން......36

6.2 ކޮންކްލޫޝަން......47

6.3 ރެކޮމެންޑޭޝަން......48

ހަތްވަނަބައި

7. ނިންމުން......49

8- ރެފަރެންސް......50

8.2 އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތައް......53

ލިސްޓް އޮފް ފިގަރސް

ޗާޓް-1:- އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާ ކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވުނު މައިގަނޑު ސަބަބުތައް، އިންސައްތައިން.........29

ޗާޓް-2:- ސާވޭ ފޯމް-2ގެ ނަތީޖާ (ކުޅިވަރުތައް ފިރިހެނުންނަށް ޚާއްޞަ ފުރުޞަތު މަދުވުން)..............................30

ޗާޓް-3:- ކުޅިވަރު އެސޯސިއޭޝަންތަކުން 2009ވަނަ އަހަރު ބާއްވާފައިވާ މުބާރާތްތަކުގެ އަދަދު.........................31

ޗާޓް-4:- އަންހެން ކުޅުންތެރިން ކުޅުން ހުއްޓާލާ ސަބަބުތައް...32

ޗާޓް-5:- ކުޅިވަރު އެސޯސިއޭޝަންތަކުން ވައި.ޑީ.ޕީގައި ފަރިތަ ކުރަމުންދާ ކުދިންގެ އަދަދު.........................33

ޗާޓް-6:- ކުޅިވަރަށް ތަމްރީނުދޭ ފަރާތްތަކުން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ތާއީދުކުރާ މިންވަރު.........................34

ފޮޓޯ-1:- ޑުކެސީ ބޫސްޓަރ ވޯލީބޯލް ޗެމްޕިއަންޝިޕް...35

ފޮޓޯ-2:- 41ވަނަ ޤައުމީ ވޯލީމުބާރާތް (އަންހެން)...35

ފޮޓޯ-3:- 29ވަނަ ޤައުމީ ބާސްކެޓްބޯލް ޗެމްޕިއަންޝިޕް...35

ފޮޓޯ-4:- 5ވަނަ ވައި.ޑީ.ޕީ ކާނިވަލް (ބާސްކެޓް)...35

ފޮޓޯ-5:- 5ވަނަ ވައި.ޑީ.ޕީ ކާނިވަލް (ބާސްކެޓް)...35

ފޮޓޯ-6:- ވައި.ޑީ.ޕީ ކެރަމް ޓްރެއިނިންގ ކޯސް...35

ލިސްޓް އޮފް ޓޭބަލްސް

ތާވަލު-1:- އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކުގެ ލިސްޓް...22

ތާވަލު-2:- އޮބްޒަރވް ކުރެވުނު މުބާރާތްތަކުގެ ތަފްސީލު...22

ތާވަލު-3:- ސާވޭ ފޯމް-1 ފުރުން ފަރާތްތައް ހިއްސާވެރިވުމުގެ ތަފްސީލު...24

ތާވަލު-4:- ކުޅިވަރު ކޯޗު މަޝްހޫރު ކުޅުންތެރިއެއްގެ ޕްރޮފައިލް...26

ތާވަލު-5:- ސާވޭ ފޯމް-1ގެ ނަތީޖާ (އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާސަބަބުކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވުނު ސަބަބުތައް)....28

ޑެފިނިޝަން އޮފް ޓާމްސް

މިބައިގައި ފުރަތަމަ ބަލާލާފައި ވާނީ ދިރާސާގެ ސުވާލުގައިވާ މައިގަނޑު މަފްހޫމްތައް ދިވެހިބަސްފޮތުގެ ރަދީފުގައި މާނަކޮށްފައިވާ ގޮތެވެ. އޭގެ ފަހުގައި މި މަފްހޫމްތައް ދިރާސާގައި މާނަކުރާ ގޮތްވެސް މައްކަން ބަލާލާފައި ވާނީއެވެ.

ރަދީފުގެ މާނަކުރާގޮތް (ދިވެހިބަސްފޮތް-2000)

ޤައުމީ ފެންވަރު:- އާންމުކޮށް ޤައުމުގެ ހުރިހާ އެންމެންނަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތުގައި

ޖިންސު:- 1. އިންސާނުން އުފެދިފައިވާ ދެބައި މިސާލު: އަންހެން ، ފިރިހެން

2. ނަސްލު 3. ޢާއިލާ 4. ބާވަތް

5. ފިރިހެނުންނާ އަންހެނުން [illegible]

ތަރައްޤީ:- 1. ތަނެއް ނުވަތަ ކަމެއް ކުރިއަރައިގަތުން 2. ހެޔޮ ބަދަލުތައް އަންނައުން

3. ކަންތައްތައް ރަނގަޅުވުން

ދިރާސާގައި މާނަކުރާގޮތް

މި ދިރާސާގައި، "ޤައުމީ ފެންވަރު" ކަމަށް ބަލާފައި ވާނީ ދިވެހިބަސްފޮތް (2000)ގައި މާނަކޮށްފައިވާފަދައިން އާންމުކޮށް ޤައުމުގެ ހުރިހާ އެންމެންނަށް ނިސްބަތްވާ ނިސްބަތް ފެންވަރެވެ. ދިރާސާގައި ޤައުމުގެ ހުރިހާ އެންމެން ނިސްބަތްވާ ކުރިއެރުމުގައި "ޖިންސު" މާނަކުރަނީ އިންސާނުން އުފެދިފައިވާ ދެބައިކަމުގައިވާ އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންނަށެވެ. "ތަރައްޤީ" މާނަކުރަނީ ދިވެހިބަސްފޮތް (2000)ގައި "ތަރައްޤީ"ގެ މާނަކަމަށް ބަލާފައިވާ މާނަތަކަށެވެ. އެގޮތުން ތަކުގެ މައްޗަށްބަލައި ކުރިއެރުމާ [illegible] އަންނަނިވި ދިރާސާގެ ސުވާލަކާ ގުޅިގެން، އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ކުރިއަރަމުން ދިއުމާއި ހުނަރާއި [illegible] ހެޔޮ ބަދަލުތައް އަންނައުމަށެވެ.

ޚުލާޞާ

މި މަސައްކަތަކީ ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީކޯސް-3ގެ ދަރިވަރުން ރިސަރޗް ޕްރޮޖެކްޓް ([illegible] ތަޙްޤީޤު) މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތެކެވެ. މި މަސައްކަތުގައި ދަރިވަރު ބޭނުން ދާއިރާއަކުން މައިގަނޑު [illegible] [illegible] ފުރުސަތު ލިބިދީފައި ވެއެވެ. މިގޮތުން ލިބިދީފައިވާ ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑު ނެގި މައިގަނޑު ނަމަކީ "[illegible] ކުޅުންތެރިން ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ވާދަ ކުރާ ކުޅިވަރުތަކުގައި ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅިވަރުތަކާ އެއްފެންވަރެއްގައި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތައް ތަރައްޤީ ނުވަނީ ކީއްވެތޯއެވެ." މިއީ ދިރާސާކޮށްގެން ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލަން ގައި މަސައްކަތަކަށް ވަނީ މި މަސައްކަތް ކޮށްފައި ވާނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީވުމަށް ހުރަސް އެޅޭ ސަބަބުތައް ދެނެގަތުމަށެވެ. މިގޮތުން އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީވުމުގައި ކުރިމަތިވާ ސަބަބުތައް ދެނެގަތުމަށްޓަކައި [illegible] [illegible] [illegible] ކުޅިވަރާ ގުޅުން ހުރި އިދާރާ ފަރާތްތަކުގެ ބަސްދީގަތުމާއި، އޮބްޒަވޭޝަނާއި، ކޭސް ސްޓަޑީ އަދި ސަރވޭ ފޯމު ފުރުވައި ވަނީއެވެ. މި މަސައްކަތް އެކުލަވާލާފައި ވާނީ މިދަންނަވާ ކަންތައްތަކަށް ބިނާކޮށް މައުލޫމާތުތަކުގެ މައްޗަށެވެ.

ޤައުމީ ފެންވަރުގެ [illegible] ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާކަން މި ދިރާސާގެ ހޯދުންތަކުން ތަފާތު އެތައް ސަބަބުތަކެއް ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. ނަމަވެސް ދިރާސާގެ ނަތީޖާ ކަނޑައެޅުމުގައި [illegible] އެ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ [illegible] [illegible] ކުރާ، އަދި އެސަބަބުތަކުން އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވުމަކަށް [illegible] ހުރަސްގެ ސަބަބުތަކެކެވެ. ޤައުމީ ފެންވަރުގެ [illegible] ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކުން އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވަނީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަކަށް ކުޅިވަރު ފަރިތަ ކުރުވާ މިންވަރު މަދުވުމުންނާއި، މުބާރާތްތަކުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ބައިވެރިވާ މިންވަރު މަދުވުމުންނެވެ. އަދި އަންހެން ކުދިން ކުޅިވަރާ ކުޅުމަށް މުޖުތަމަޢުން ހިތްވަރުދީ މިންވަރު ކުޑަވުމާއި އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރުގެ [illegible] [illegible] ކުރުވުމުންނެވެ. މީގެއިތުރުން [illegible] ވަނީ އަންހެން ކުޅުންތެރިން [illegible] ވަނީ ކުޅިވަރު ކުޅުމާއި، [illegible] [illegible] އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް [illegible] [illegible] އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީނުވާ ސަބަބުތައްކަމުން ދިރާސާގެ މަސައްކަތުން [illegible] ކުރެވުނު ސަބަބުތަކެވެ.

ފުރަތަމަބައި

1. ތައާރަފު

ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުޅޭ ކުޅިވަރުތަކުގެ ތެރެއިން ގައުމީ ފެންވަރުގެ ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން، ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ވެފަ ވާތަނެއް ނުފެނެއެވެ. ގިނަ ކުޅިވަރުތަކުން އަންހެނުން ތިބީ ފިރިހެނުންނަށްވުރެ ދަށުގައެވެ. ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް ނުވަތަ ފިރިހެނުން ކުޅޭ ކުޅިވަރުތަކާ އެއްގޮތަށް އަންހެނުން ކުޅޭ ކުޅިވަރުތަކަށް ތަރައްޤީ [illegible] މިންވަރު ކުޑައި [illegible] [illegible] [illegible]. އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތައް ހޯދާ، ކުޅުންތެރިންނަށާއި ކުޅިވަރަށް [illegible] ފަރާތްތަކަށް، ކުޅިވަރު ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން ކުޅިވަރާ ގުޅުންހުރި ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް، އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ވުމުގައި ހުރި ދަތިތަކާއި [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން ދިރާސާގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ [illegible] [illegible] އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މިގޮތުން ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ގައުމީ ފެންވަރުގެ ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ގައުމީ ފެންވަރުގެ ވާދަކުރާ ހަތަރު ކުޅިވަރަކުން މި ދިރާސާގައި ބަލާފައި ވާނެއެވެ. އެއީ ވޮލީބޯލް، ބާސްކެޓްބޯލް، ބެޑްމިންޓަން އަދި ކަރަމެވެ.

މި ދިރާސާ މަސައްކަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގިނަ ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅޭ، [illegible] [illegible] ކުޅިވަރުތަކަކަށް ވާނެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] މި ކުޅިވަރުގައި [illegible] ކުޅުންތެރިން [illegible] [illegible] އަދި ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިން އެކުގައި (މިކްސް ޑަބަލްސް) ކުޅޭ ކުޅިވަރަކަށް ވާނެއެވެ. ކަރަމް [illegible] ކަރަމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިރާސާ މަސައްކަތުގައި ހިމަނާފައެވެ.

ދެވަނަބާބު

2.1 ދިރާސާކުރެވުނު މައްސަލަ

ދިވެހިން ކުޑަ ކިޔަވައިދިނުމަށް އެއްދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް ކުރިއަރަމުންދާ ވާހަކަ އެއްބަޔަކު ދައްކަމުންދާއިރު އަނެއްބަޔަކު ދިރާސާތަކުގައި ކިޔެވުމުގެ މައިދާނުން އެކަށީގެންވާ ކާމިޔާބީއެއް ދިވެހިންނަށް އަދި ހޯދިފައެއް ނުވެއެވެ. ކިޔަވައި ކުރިއަރަމުންދާ ކަމަށް ބަޔަކު ފާހަގަކުރާ ކަމަކީ ސަރަހައްދީ ފެށިގެން ހަރުދަނާވެފައިވާ އާސާރުން ސަރަހައްދުން ދުވަހަކަށް ކަމަށް ކިޔަވައިދިނުމުގައި ރަނގަޅުކަމެއް ކުރިއަށް ދިޔަކަމަށް ބަލައިގަނެވޭ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މި ކަމާ ގުޅިގެން ބަލާއިރު ކިޔަވައިދިނުމުގެ ފަރާތުން ކިޔަވާ ކުދިންނަށް އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއް ކިޔަވައިދިނުމަށް ގެނެވުނު ތަރައްގީގެ ސަބަބުން ނަތީޖާ ރަނގަޅުވި ކަމަށް ދެކޭ ކުދިންގެ ފެންވަރު އިތުރުވެފައިވާނެއެވެ. އަދި މިހާރުގެ ވާހަކަ އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު ކިޔަވައިދިނުމުގެ ގޮތުގައި ކުރިއަށް ދިޔަނަމަވެސް ކުރެވިދާނެ ކަމެއްކަމަށް ވިދާޅުވެއެވެ. ދިވެހި ކުދިންގެ ކިޔަވައިދިނުމުގެ އަސާސީ ކިޔަވައިދިނުމުގައި ދިވެހި ބަސް ކިޔަވައިދިނުމުގެ ތެރޭގައި ޖުމްލަ އާދަޔާ ހިލާފު ކުރިއެރުމެއް ލިބިފައިނުވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މި ކަމާ ގުޅިގެން ހޯދިފައިވާ މަޢުލޫމާތު ކަމަށް ދެކެވެއެވެ. ފުރަތަމަ ބައިގައި ފެންވަރު ގައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާގެ ކުދިންތަކުން ފާހަގަކުރާ ކިޔަވައިދިނުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ އެއްގޮތަށް ކިޔަވައިދޭ ގޮތާއި ބޭނުންކުރާ ކުޅަދާނަކަމުގެ ފެންވަރު ތަޢުލީމީ ނިޒާމަށް ބައްލަވާށެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގައި މަސައްކަތް ކުރަނީ ގައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާގެ ކުދިންތަކުން ފާހަގަކުރާ ކިޔަވައިދިނުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ އެއްގޮތަށް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުން ބޭނުންކުރާ ކިޔަވައިދިނުމުގެ ހުނަރުތައް ނުވަތަ ޢަމަލީ ގޮތްތައް ބެލުމަށެވެ.

2.2 ދިރާސާގެ ބޭނުން

ދިރާސާގެ ބޭނުމަކީ ގައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާގެ ކުދިންތަކުން ފާހަގަކުރާ ކިޔަވައިދިނުމުގެ އެއްގޮތްވާ ކިޔަވައިދިނުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުން ބޭނުންކުރާ ކުރެވުނު ހުނަރުތައް ނުވަތަ ކޮންސެޕްޓުތަކާއި ކުރަމުންދާ ގޮތެވެ. އަދި ކިޔަވައި ޢަމަލީ ގޮތުގައި ދިރާސާގެ ކުދިންތަކުގެ ގުޅުމާއި ފެންވަރު ދެނެގަތުން އެކަން ހާމަކޮށްދިނުމެވެ. ކިޔަވައިދިނުމުގައި ކުރިއަށް ދިޔުމަށް

އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުރިމަތިވާ ގޮންޖެހުންތައް ކުޅިވަރާ ގުޅުންހުރި އެންމެހާ ފަރާތްތަކުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމެވެ. މީގެ އިތުރުން ކުޅިވަރުގާ ކުރިއަށް ދިއުމަށް އަންހެނުންނަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ހުރަސްތައް ދިރާސާކުރުމުގައި އެހީތެރިވުމެވެ.

2.3 ޖަސްޓިފިކޭޝަން

ކުޅިވަރަކީ ވަކިޖިންސަކަށް ޚާއްސަކަމެއް ނެތެވެ. އަދި ހަމައެހެންމެ ފިރިހެނުން ކުޅިވަރު ކުޅޭ ފެންވަރަށް ކުޅިވަރުގައި ވާދަ ނުކުރެވުނުނަމަވެސް ރާއްޖޭގައި އަބަދުވެސް އަންހެނުން ކުޅިވަރު ކުޅެމުން އުޅޭކަން [illegible] [illegible] އެނގެން އެބަހުއްޓެވެ. ވީމާ، ޤައުމީ ފެންވަރުގާ ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުގައި ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނާ އެއްފެންވަރަށް އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުރިއަށް ނުދެވެނީ ކީއްވެގެންކަން މިއީ ކޮންމެހެންވެސް ބަލަންޖެހޭ ކަމެކެވެ. މިގޮތުން އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތައް ތަރައްޤީ ވުމަށް ކުރިމަތިވާ ދަތިތަކާ ކޮބައިކަން ކުޅުންތެރިންނާއި ކުޅިވަރު ކުޅުވާ މީހުންގެ އިތުރުން ކުޅިވަރަށް ޝައުޤުވެރި ފަރާތްތަކާއި، ޖުމުލަކޮށް ކުޅިވަރާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކަށް އެނގުން ޖެހުމެވެ.

2.4 ރިސާޗުގެ ސުވާލު

ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ޑިވިޝަނުގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވަނީ ކީއްވެގެންތޯ؟

ތިންވަނަބައި (ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއު)

3.1 ގައުމީފެންވަރުގައި ދިވެހިންގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތައް

އިމާދު ލަތީފް (1998) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގެ މިސަރަހައްދު ވަރަށް ފަހަކާ ޖެހެންދެން ގޯތިތެރޭ ގޮތުގައި ކުޅިވަރަކީ ފިރިހެނުންގެ އެއްޗެކެވެ. އޭގައި އަންހެނުން ކުޅޭ މާބޮޑު ހިއްސާއެއް ނުހުރެވެ. ބައިނަލްއަގުވާމީ ކުޅިވަރުގައި އަންހެނުންގެ ބަރަކާތްތެރިކަން އިތުރުވާން ފެށީ 1950ގެ އަހަރުތަކުން ފެށިގެންނެވެ.

ޖޫހާ ވަލީދު (2000) ލިޔުއްވާ ގޮތުގައި މީގެ ލިއްސަކަން ތިރީހަކަން އަހަރު ކުރިއަށް ވިސްނާލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމުގައިވެސް މިނަ ކުޅިވަރުތަކަކީ އާންމުކޮށް ފިރިހެނުން ކުޅޭ ކުޅިވަރުތަކެވެ. ރާއްޖެއަށް ކުޅިވަރުތައް ތައާރަފުވެގެން އައީ ދުވަސްވަރު އަންހެނުން ކުޅެ އުޅުނީ ވަރަށް ގާދަރެއްގެ މަޖުމަޢީ ކުޅިވަރުތަކެވެ. ތިންހަމަ ކުޅުމާއި ބާސް ކުޅުމެވެ. ފަސޭހަ ކުޅުމާއި އުންސަރު ކުޅުމެވެ. ނަމަވެސް މިހާރަކަށް އައިސް ކުޅިވަރުތަކުގައި ފިރިހެނުންނާ އެއްވަރަކަށް އަންހެނުންވެސް ބަރަކާތްތެރި ވަމުން ދާތަން ފެނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތައް ތަރައްގީ ވުމުގައި ދަތިތަކެއް ހުރެއެވެ. މިގޮތުން އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތައް ތަރައްގީ ވުމުގައި ހުރި ދަތިތަކެއްކަމަށް ޖޫހާ ވަލީދު (2000) ލިޔުއްވާފައިވާ އެތުލެޓިކްސް ޓީ.ޓީ، ބެޑްމިންޓަން، ބަށި، ފަދަ ކުޅިވަރުތަކުގައި ނޫނީ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިން ފެނުމަކީ ދިމާވާ މުބާރާތްތަކުގައި ގޯތިތެރޭ ކުޅުނު ކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ. އަންހެނުން ކުޅުންތެރިޔަކު ވޮލީ، ބާސްކެޓް، ފުޓުބޯޅަ ފަދަ ކުޅިވަރެއް ކުޅެން ފަށާއިރުން "ހުރި ފިރިހެން އަންހެނުންނާ ނުވަތަ އާންމު ފިރިހެނުން އެކީ ކުޅޭ" ކަމަށްވާއިރު އެކުޅުންތެރިޔާއަށް ދިމާވާނެ މަސައްކަތް ކުރަން އޮވެ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަކީ ކުޅިވަރުގައި ކުރިއަރާ ދިއުމަށް ހުރަސް އެޅޭ ކަމެއްކަމަށް ޖޫހާ ވަލީދު (2000) ފާހަގަ ކުރައްވައެވެ. މިގޮތުން ޖޫހާ ވަލީދު (2000) ލިޔުއްވާފައިވަނީ،

"....ރާއްޖޭގެ ކުޅިވަރުގެ މައިދާނުގައި ނަޒަރު ހިންގާލައިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެންނެވެން އޮތީ ރާއްޖޭގެ އަންހެނުން އާންމުގޮތެއްގައި ކުޅިވަރު ކުޅެފައިވަނީ ބޭޒިކް މުބާސަލާތުގައި، ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމަށް ބޭނުން މުސާ ދޫކޮށް ފުރުޞަތުގެ ގޮތުންނެވެ" (ސ. 22).

ޢަލީ ރަޝީދު، މޫސާ ޖަމީލް އަދި މުޙައްމަދު ސަލީމް (2004) ދިރާސާކުރައްވާ ގޮތުގައި ކިޔުމުގެ އިމްތިޙާނު ހަދާފައިވާ ގޮތުން ފުރަތަމަ ދިނީ 1985ގައެވެ. އެ އަހަރު މި އިމްތިޙާނު ކިޔަވައިދޭ ގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށްފައި ތިބީ ހަވީރުންސް ވިދާޅުވާ ކިޔުންތެރިން ކުޑަކަން ފުރިހަމަކުރަން ހުރި މޫސާ މަނިކު (ކަލޭމޫސާ) އާއި އިބްރާހީމް ފާއިޒާގައި ދަތިކަން ޢަބްދުﷲ ހާމިދަށެވެ. އަދި ހަވީރު ބުނުމުގެ ފަރާތުން ހަދާ ދަރުސްގެ ކިޔުވަރު ސަރުކާރުގެ އެއިތިރާފުކުރުމަށް ހަވާލުވެސް ހ.ވޭނާސްކަން މޫސާ މަނިކު (ކަލޭމޫސާ)އެވެ.

3.1.1 ބާޓް

ބާޓްގެ އިސްކޮޓްލެންޑުން (1995)ގައި ހާމަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ނަތީޖާގައި ބާޓް ކުރީގެ 42 އަހަރު ފަހުގެއެވެ. ދަރުވާ އިސްތިރާގައި ކުރުނުވި ސޫރައްދާވުރެ ހަމިނު މަދުރުމަ އިބްރާހީމް އަދި ދިރި ވާރަދުރު ކިޔުމަގޮތް ހަމައިގެ ވަރުގަދަ ކުރުއްވިއެވެ. ބާޓް ބޭނުން މިހާރު ކިޔުވުމުގައި އެތެރޭގެ ޓެސްޓުގައި އަދި ބާޓް ކިޔުމުގެ ބައިވެރި އިނގިރޭސިބަހުގެ ދަރިވަރުން ވަޒަންކުރަން އޮސްޓްރޭލިއާ ސަރުކާރު ހަމަ (1993) ވިދާޅުވެއެވެ. އެމެރިކާގެ އިސްކޫލް ވިލާތުގައި ބާޓް ބޭނުން ތިރީ ގައިގައި 1968 ވަނަ އަހަރު އިންގްލެންޑުން ތަރުޖަމާކުރި، ބާޓްގެ މިންވަރު ބެލުމަށް ބޭނުން ކުރެވެއެވެ. ނަމަވެސް ބާޓް ކިޔުމަށް ބޭނުންކުރާ ވޯޑްތަކުގެ އަދަދު ތަފާތެވެ. މި ޓެސްޓުގައި ބާޓްގެ ކިޔުމުގެ ވޯޑްތަކުގެ ދެ ބައި ހުރެއެވެ. އަދި ސަރަހައްދުގައި "ވޯޑުގެ ފުރަތަމަ ވިހި" ނަގައިގެން ބާޓް ޓެސްޓުގެ ކިޔުމުގެ ވަޒަންކުރުމަށް ބޭނުންކުރެއެވެ. މިގޮތުން ކިޔުންތެރިކަން ބާޓް ވަޒަންކުރެވޭ ގޮތަށް ކިޔުމުގެ ޓެސްޓުގެ މިންވަރު ކިޔުންތެރިކަމުގެ ގޮތުގައި ދަރިވަރުން ތަފާތު ގޮތްގޮތުން ކިޔުމުގެ ޓެސްޓުތަކުން ވަޒަންކުރެވެއެވެ.

މަޑުމުން ޢަބްދުލް ގެއްދުރު (1993) ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި ބާޓްގެ ކިޔުމުގެ ވަރުނޭޝަން އަދަދުތަކުގެ ބައިގަ ސަރުކާރުގެ ކިޔުވުންތައް ވަޒަންކުރެވޭނެއެވެ. މިގޮތުން އޮސްޓްރޭލިއާ ބާޓްގެ އިސްކޮޓްލެންޑުން ނިއުޒީލޭންޑްގައި 1992 ވަނަ އަހަރު ފުރަތަމަ ފަރާތުން ބޭނުން ޓެސްޓުތަކުގެ ބާޓް ދަރިވަރުންގެ މެދުގައި އަށް އަހަރުން 20 ދުވަހުން 252 ކިޔުންތެރިން ބައިވެރިވެ ވަޒަންކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމައެއާއެކު ޢަބްދުލް ގެއްދުރު (1993) ހާމަކުރައްވައިގެން ވާގޮތުގައި ބާޓްގެ އިސްކޮޓްލެންޑުން ނިއުޒީލޭންޑްގެ 1992 ވަނަ އަހަރު ބޭނުން ސަރުކާރު ޓެސްޓުތަކުގެ ފުރަތަމަ ބާޓް ދަރިވަރުންގެ ބައިގެ އަންހެނުން ބާޓްގައި ކިޔުމުން ދިރާސާ އެކުން ފުރަތަމަ ވިހިވަރެވެ. ސަރަހައްދުގެ އެބާވާ ތަފާތު ކިޔުންތެރިކަމަށް ވެސް ދަރިވަރުންގެ އަންހެނުން ދަރިވަރުންގައި ފުރަތަމަ ވަރަކަށް ބާޓް ކިޔުން ދަރިވަރު ކަމުގައިވެއެވެ. އިތުރަށް ހަމައެއާ ޢަބްދުލް ގެއްދުރު (1993) ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި 1992 ވަނަ އަހަރު ބޭނުން ސަރުކާރު

އޮފީސްތަކުގެ ފުރަތަމަ ވޮލީ މުބާރާތުގައި 18 އޮފީހަކުން ފިރިހެން ޓީމް ބައިވެރިކޮށްފާ ވާއިރު އަންހެން ޓީމްތައް ބައިވެރިކޮށްފައި ވަނީ އެންމެ ދެ އޮފީހަކުންނެވެ.

ވޮލީބޯޅައިގެ ހަމައެކަނި މުބާރާތް ބާއްވަނީއުނުންކަމާއި މާލެއާއި ރާއްޖެތެރޭގެ ޖުވާނުންގެ ހިތްވަރުގައި، ކާއްބިސްކޮށް ފުޓުބޯޅައަށް "ދޮލި" ހިމާ ރިޔަ ދިނަޢަތުގެ ވޮލީ ކުޅުން ފަށައިފިކަމަށް އުމަރު ޒާހިރު (1993) ލިޔުއްވާފައި ވެއެވެ. އެބޭފުޅާ އިތުރަށް ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި ވޮލީބޯޅައަށް ދިވެހިރާއްޖެ ސަރުކާރުން އެހީތެރިކަން އެކުލަވައިގެން އަންނަނީ އިތުރު ވަމުންނެވެ. ކުރިއަށް އޮތްތަނުގައި "ބޭރުގެ ކޯޗުން" ވޮލީ ކޯޗުކުރުމުގައި ފިޔަވަޅުން ފުރަތަމަ ގޮތްކަމުގެވެ. މުބާރާތްތަކުގައި، އާންމުކޮށް ހަމަ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވޮލީބޯޅަ ކުޅޭބިމެއް ހުރިގެން، އެކުޅޭބިމެއް ފަސޭހަކަމުގައި ކުޅުންތެރިންގެ ހުނަރު ދައްކާލުން ދެއެވެ. މުޙައްމަދު ޝަކޫރު (2005) ހާމަކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި އެސް.އެސް.ސީ 32ވަނަ އެކުވެރި ކަމުގެ ފިޔަވަޅު އިތުރު ވޮލީ މުބާރާތުގައި ޖުމްލަ އަތޮޅުތަކުގެ އަންހެން ޓީމް ބައިވެރިވެފައި ވެއެވެ. މިއީ ވޮލީ ކުޅޭ އިތުރު އަންހެން ކުޅުންތެރިންތަކެއް ކުރިޔަށް ގެނެސްދެވޭނެ ފުރުޞަތު މުބާރާތްތަކެވެ. މުޙައްމަދު ޝަކޫރު (2005) އިތުރަށް ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި މި މުބާރާތުގެ ސަބަބުން ދިވެހި އަންހެނުންގެ ވޮލީ އިތުރަށް ކުރިއަރައިގެން ދާނެކަމަށް ފެނެއެވެ.

މުޙައްމަދު ޝަރީފް (1993) ލިޔުއްވާގޮތުގައި 1991ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކޮންމެ އަހަރަކު މާލޭ ސްކޫލު މަދަރުސާތަކުގެ މެދުގައި ވޮލީ މުބާރާތް ބާއްވައެވެ. އިންޓަރ ސްކޫލް ވޮލީ މުބާރާތް ފުރަތަމަ ބާއްވާ 18 އަހަރުން ދަށަށާއި 21 އަހަރުން ދަށަށެވެ. ހަމައެކަނި ފިރިހެން ކުދިންނަށް ބައިވެރި ވެވޭގޮތަށެވެ. މުޙައްމަދު ޝަރީފް (1993) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި އިންޓަރ ސްކޫލް ވޮލީ މުބާރާތުގައި ސްކޫލްތަކުގެ އަންހެން ޓީމް ބައިވެރި ކުރެވުނީ 1993ވަނަ އަހަރުއެވެ.

> *"... ވޮލީބޯޅައަކީ އަނިޔާވުން ކުޑަ ކުޅިވަރެކެވެ. ކުޅޭ ޖާގައެއްގައި ހަރަދު ކުޑަކޮށް ކުޅެވޭ ކުޅިވަރެކެވެ. ވޮލީ ކުޅުމުގައި ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންނަށް އަދި ނުކުޅެވޭނެ ސަބަބެއް މިއީ ދިވެހިބަހުގެ ކުޅުންތެރިންނަކަށް ނުވެސް ފުދޭނެ ކުޅިވަރެކެވެ. .... ބޯޅަޖެހުމުގައިވެސް މި ކުޅިވަރަކީ އަންހެނުންގެ ގަޔާވާ ނުހަނު ބޮޑު ކުޅިވަރެއް ކަމުގައި ވިޔަސް އަންހެނުން ކުޅެވޭނެ ކަމަށް ނުވެއެވެ. ސަބަބަކީ ބައި ލިޔުމާ އަންހެނުން ބަހައްޓާނެ ދުވަސް ކުޅިވަރަކަށް ވޮލީ ކުޅުން ވަރުން އަންނަނިވި. ސަރުކާރުން ވަކިން ކުރިއަރުވާ އަންހެނުން ވޮލީ ކުޅުމުގެ ނިޔާ. 1992ވަނަ އަހަރު ވޮލީ ބޭރަ އިސްލާމިކް ގޭމްސް އަރައިގަތީ ބާއްވާ ވޮލީ ކޯޗެއް ކޮމިޓީއެއްގައި ދިނަ އަދަދަކަށް އަރައިގެ އަންހެނުން ބައިވެރި ވެފައިވާ" (އުމަރު ޒާހިރު، 1993، ސ. 22).*

ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން (1996) ހާމަކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި ރާއްޖެތެރެއިން އަމާޒުކޮށްގެން ފުރަތަމަ ފަހަރަށް އަތޮޅު ވޮލީ މުބާރާތުގެ ނަމުގައި މުބާރާތެއް ބާއްވާފައި ވަނީ 1995ވަނަ އަހަރުއެވެ. އެ މުބާރާތުގައި 15 އަތޮޅެއްގެ 34 ރަށަކުން ތަފާތު 37 ޓީމެއް ވާދަކޮށްފައި ވެއެވެ. މި މުބާރާތް ހުޅުވާލުމުގައި ވަނީ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށެވެ. އޭގެ ފަހުން ކޮންމެ އަހަރަކު އަތޮޅު ވޮލީ މުބާރާތާއި ޒޯން މުބާރާތުގެ ނަމުގައި ރާއްޖެތެރޭގައި މިހެން ވޮލީ ކުދި ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ވޮލީ މުބާރާތް ބާއްވަމުން ދިޔައެވެ.

ވޮމަންސް ޕްރީމިއަރ ފަސްޓް އިންޓަރ އެޓޮލް ޒޯން ވޮލީ ޗެމްޕިއަންޝިޕް (2009)ގައި ވާގޮތުން ބައިވެރިވުމުގައި ފިރިހެނުން ވޮލީ ކުޅޭތާ 13 އަހަރު ވަންދެން، އަތޮޅު އަދި ޒޯން މުބާރާތްތަކުގެ ނަމުގައި އަންހެނުންގެ ވޮލީ މުބާރާތް ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ބާއްވަނީ މިއަހަރު (2009)އެވެ. ނަމަވެސް އަތޮޅު ވޮލީ މުބާރާތުގެ ނަމުގައި ނޫނަސް، ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން އިންތިޒާމް ކޮށްގެން ބާއްވާ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތުގެ އަންހެން ގޮފީގެ ކުޅުން މީގެ ތިންއަހަރު ކުރިން (2006)ގައި ވަނީ ސ.އަތޮޅު (އައްޑޫއަތޮޅު)ގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައެވެ. 41ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތް ތ.އަތޮޅުގައި (2009) ވާގޮތުން މިއަހަރުގެ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތުގެ އަންހެން ގޮފި ބާއްވި ތ.އަތޮޅުގައެވެ. އެ ފެސްޓިވަލްގައި ވާގޮތުން މި މިހާތަނަށް ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތުގައި އަންހެނުންގެ އެންމެ ގިނަ ޓީމު ބައިވެރިވި މުބާރާތެވެ. މީގެ ކުރިން އަންހެނުންގެ ޤައުމީ މުބާރާތުގައި އެންމެ ގިނައިން އަންހެނުން ޓީމު ބައިވެރިވެފައި ވަނީ މިދިޔަ 2008ވަނަ އަހަރު ސ.އަތޮޅުގައި ބޭއްވި، 40 ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތުގައެވެ. އެއީ ހަޓީމެވެ. މިއަހަރު ތ.އަތޮޅުގައި ބޭއްވުނު 41 ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތުގައި އަންހެނުންގެ 11ޓީމް ބައިވެރިވެފައި ވެއެވެ. ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް (1996) ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި 1995ވަނަ އަހަރު ގަވައިދުން އަންހެނުންގެ ވޮލީ ކުޅުން ނަމަވެސް އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން އަދި ފުރުސަތު ތަންކޮޅެއް ދަށްކަމެވެ. 1996ވަނަ އަހަރު ބޭއްވި 28ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތުގައި ފިރިހެނުންގެ 11ޓީމް ބައިވެރިވެފައިވާއިރު އަންހެނުންގެ ބައިގާ ބައިވެރިވެފައި ވަނީ ފަސްޓީމެވެ.

ޓީ.އޭ.އީގެ ކުޅިވަރު ކަވަރޭޖު (2009)ގައި ވާގޮތުން ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ހާއްސަކޮށްގެން އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ތަފާތު 10 މުބާރާތެއް ބާއްވައެވެ. މީގެ އިތުރުން ސަރުކާރުގެ މުބާރާތްތަކާއި ދިރާގުގެ ފަރާތުން ބާއްވާ

ފޮލީ މުބާރާތްތަކަށް ކޮލިފައިވުމުގެ ގޮތުން ރާއްޖޭން ބޭރުގައި ބޭއްވޭ މުބާރާތްތަކުގައި ރާއްޖޭގެ ގައުމީ ޓީމުން [illegible] ވާދަކުރައްވާ. އެފް.އޭ.އެމް އިންތިޒާމް ކޮށްގެން އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭ ބާއްވާ ފިރިހެނުންގެ މުބާރާތްތަކަކީ:-

1. އެސޯސިއޭޝަން ކަޕް
2. ނޭޝަނަލް ޗެމްޕިއަން ޝިޕް
3. ދިރާގު ނޭޝަނަލް ފުޓްބޯލް ލީގު (1ވަނަ ޑިވިޜަން)
4. ދިރާގު ނޭޝަނަލް ފުޓްބޯލް ލީގު (2ވަނަ ޑިވިޜަން)
5. ސީޒަން އޯޕަނިންގް ކަޕް
6. އިންޓަރ ރިސޯޓް ފުޓްބޯލް ޓޯނަމަންޓް
7. އިންޓަރ ރިސޯޓް ޗެމްޕިއަންޝިޕް
8. އަތޮޅު ފުޓްބޯލް މުބާރާތް
9. ޓީން ފުޓްބޯލް މުބާރާތް
10. ޓީން ޗެމްޕިއަންސްގެ ފައިނަލް ރައުންޑް
11. އިންޓަރ ސްކޫލް ފުޓްބޯލް މުބާރާތް

ފިރިހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް ހުޅުވާލެވިގެން އެފް.އޭ.އެމް އިން އަހަރަކު ތަފާތު 11 މުބާރާތް ބާއްވާއިރު، އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ބާއްވަނީ އަހަރަކު ހަ މުބާރާތެވެ. މީގެ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް އަމިއްލަކޮށް ބާއްވާ މުބާރާތްތަކުން ގިނަ ތަކެއް ދެވަނަ މަދު އަދަދެކެވެ. އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ބާއްވާ މުބާރާތް ތަކަކީ:-

1. އެސޯސިއޭޝަން ކަޕް
2. ނޭޝަނަލް ޗެމްޕިއަންޝިޕް
3. އެފް.އޭ.އެމް ޕްރީސީޒަން ކަޕް
4. އަތޮޅު ފުޓު މުބާރާތް
5. ޓީން ފުޓު މުބާރާތް
6. އިންޓަރ ސްކޫލް ފުޓު މުބާރާތް

އެފް.އޭ.އެމް އިންތިޒާމްކޮށްގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުޅުންތެރިންނަށް ކޮންމެ އަހަރަކު ބާއްވަމުން ގެންދާ އެސޯސިއޭޝަން ކަޕާއި، މިއަހަރު މުބާރާތް (ވުމަންސް ނޭޝަނަލް ޗެމްޕިއަންޝިޕް-2009)ގައި ފިރިހެނުންގެ ނަމޫނާ ބައިވެރިވާއިރު އަންހެން ޓީމުތައް ބައިވެރިކުރުމަށް 5ކުލަބު ޖަމްޢިއްޔާއިންނެވެ. މުބާރާތުގައި ކުޅުންތެރިން ދެއްކި ކުޅުމަކީ ކުރިން ބައިވެރިވި ކުލަބުތަކުން (އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުން) ވަކި ވަކިން ބަލާފައިވާ ގޮތުގައެވެ. މިގޮތުން ބަލާއިރު މުބާރާތުގެ އެންމެ މަދު ސްޕޮންސަރުގެ ބަލާއިރު ރީތި ފުރުޞަތުތަކެއް ވަނީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނާ މަދުވެގެން ސަބަބުތަކާ ގުޅިގެން

ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން، ފަސްޓްޑިވިޜަނުގެ ސްޓެޓިސްޓިކް (2009)އިން ފާހަގަ ކުރެވިފައެވެ. ހަސަން ޝިފާން (2009) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި ހަވީރު ނޫހުގެ ފަރާތުން ހޮވާ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު ފިރިހެން ކުޅުންތެރިޔާއަށް ހަވީރު ޓްރޮފީއާއެކު -/20،000ރ (ވިހިހާސް ރުފިޔާ) ދެއެވެ. އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާއަށް ހަވީރު ނޫހުގެ ފަރާތުން ދިނީ ހަވީރު ޓްރޮފީއާއެކު -/10،000ރ (ދިހަހާސް)އެވެ.

މުޙައްމަދު ޝަފޫން (2005) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި އެފް.އައި.ވީ.ބީގެ ވޯލްޑް ރޭންކިންގައި ރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ވޮލީބޯލް ވަނީ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ރޭންކިންގައި ހިމެނިފައެވެ. މި ފުރުޞަތު ރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ވޮލީ ޓީމަށް ލިބުނީ 2005ވަނަ އަހަރުގެ ޖެނުއަރީ ދުބާއީގައި ބާއްވި ވެސްޓް އޭޝިއަން ޗެމްޕިއަންޝިޕްގެ ކޮލިފައިންގައި ވާދަކުރުމުގެ ސަބަބުންނެވެ. 2005ވަނަ އަހަރުގެ ސެޕްޓެމްބަރ މަހުގެ ރޭންކިން ނެރުނުއިރު ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ރާއްޖެވަނީ އެފް.އައި.ވީ.ބީގައި ރޭންކް ކޮށްފައިވާ 103 ޤައުމުގެ ތެރެއިން 87 ވަނައިގައެވެ. މުޙައްމަދު ޝަފޫން (2005) އިތުރަށް ހާމަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި މި ކާމިޔާބު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ވޮލީ ޓީމަށް މި ލިބުނީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުބާރާތްތަކުގައި ރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ވޮލީ ޓީމް ބައިވެރިވެ، އެކަށީގެންވާ ކުޅުމެއް ދައްކަން ފެށުމުންނެވެ. މި ފުރުޞަތު ރާއްޖޭގެ އަންހެން ވޮލީ ޓީމަށް ހޯދައިދިނުމަށް މިހާރު [illegible] ކުރަމުންދާ ކަމެވެ.

3.1.2 ބާސްކެޓް

މުޙައްމަދު އަމީން (1372 ހ) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި ރާއްޖެއަށް ބާސްކެޓް ކުޅުން ތައާރަފު ކުރީ 1950ގެ އަހަރުތަކުގައި ރާއްޖެ ގެނެވުނު ފުޓުބޯޅައިގެ އުސްތާޒު މައިކަލް ޑެސިލްވާއެވެ. މުޙައްމަދު އަމީން (1372 ހ) އިތުރަށް ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި ޖުމްހޫރީ ދަރުބާރުގެ ކުޅިވަރު [illegible] [illegible] ދިވެހި ފިރިހެނުންގެ ބާސްކެޓް ޖަމާޢަތް ކުޅުވައި ވެއެވެ. އެއީ މުޙައްމަދު އަމީންގެ ޓީމާއި އިބްރާހީމް ފަރީދު ދީދީގެ ޓީމާ ދެމެދު ކުޅުނު އެކުޅިވަރުގެ މެޗެވެ. އޭގެ ފަހުން ޖެހިގެން އައި އަހަރުތަކުގައި [illegible] [illegible] ހިމެނިގެން ބާސްކެޓް ޖަމާޢަތް [illegible] މުޙައްމަދު އަމީން (1372 ހ) ލިޔުއްވާފައިވެއެވެ.

އިމާދު ވަހީދު (1998) ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި ގައުމީ ފެންވަރުގެ އަންހެނުން ބާސްކެޓް ކުޅުން ފެށީ 1997ވަނަ އަހަރުގައެވެ. އެއީ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިން ގައުމީ ފެންވަރުގައި ބާސްކެޓް ކުޅުނުތާ 17އަހަރު ފަހުންނެވެ.

ގައުމީ ފެންވަރުގައި ބާސްކެޓް މުބާރާތްތައް 1980ވަނަ އަހަރުންފެށިގެން ކުރިއަށް ދިޔައެވެ. ބީ.އެޗް.އެމް އަހަރީ ކަލަންޑަރު (2008)ގައި ވާގޮތުން ކުލަބް ފެންވަރުގައި ތަފާތު ހަތަރު މުބާރާތެއް ބޭއްވިއެވެ. އެހެނިހެން މުބާރާތްތަކާއި މެޗްތަކުގެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތައް 2008ވަނަ އަހަރު ހިންގިފައިވެއެވެ. މީގެ ތެރެއިން ބައެއް މުބާރާތްތަކުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިން ބައިވެރިއެއް ނުވެއެވެ. މިގޮތުން އެމް.ބީ.އޭ އިން އިންތިޒާމްކޮށްގެން ބާއްވާ ދިރާގު ނޭޝަނަލް ބާސްކެޓް ލީގުގައި، ތިރީ އޮން ތިރީ ބާސްކެޓް ޓޫރްނަމަންޓް އަދި އޯލްސްޓާރ ބާސްކެޓް ޗެލެންޖްފަދަ މުބާރާތްތަކުގައި ބައިވެރި ވަނީ ހަމައެކަނި ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންގެ ޓީމްތަކެވެ.

އެމް.ބީ.އޭ ކުޅުންތެރިންގެ ރަޖިސްޓަރީ (2009)ގައި ލިސްޓް ކުރެވިފައިވާ 301 ކުޅުންތެރިންގެ ތެރެއިން 205 ކުޅުންތެރިންނަކީ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނެވެ. އެމް.ބީ.އޭ ރަޖިސްޓަރ ކުރެވިފައިވާ އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ އަދަދަކީ 96އެވެ.

ހިސާބު-7 (1999)ގައި ލިޔުއްވައިފައިވާ ނޯޓްބުކް، ބާސްކެޓް ބޯޅަ، ކުރިކެޓް، އެތުލެޓިކްސްފަދަ ކުޅިވަރުތަކުން ގައުމީ ފެންވަރުގެ ވާދަކުރުމުގެ ފުރުސަތު ލިބެން ފެށީ މީގެ ވިއްސަކަށް އަހަރު ކުރިންނެވެ. ހާއްސަކޮށް ބާސްކެޓްބޯޅަ ކުޅިވަރުތަކުން އަންހެނުން ފެންނަން ފެށީ 90ގެ އަހަރުތަކުގައެވެ. ހިސާބު މަޖައްލާގެ 7ވަނަ އަދަދުގެ މި ލިޔުމުގައިވާގޮތުން ކުޅިވަރުގައި އަންހެނުންނަށް ކާމިޔާބު ލިބެން ފެށީ 90ގެ އަހަރުތަކުގައި، ބާސްކެޓްބޯޅަ އިތުރު ކުޅިވަރުތަކަށް ފޯރާއަރައި އަންހެނުން ކުޅެން ފެށުމުންނެވެ.

ޒައުނަބު ރަޝީދު (2007) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި ބާސްކެޓް ކުޅުމުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމަށް އެކި އެންމެ މުހިންމު ފިޔަވަޅަކީ އިންވެސްޓްމަންޓް ކުރުމެވެ. ސްކޫލްތަކުގެ ފެންވަރުން ބާސްކެޓްބޯޅަ ޓީމްތައް ހެދުމަށް އިންވެސްޓްމަންޓް ކުރުމުގައި ވަރަށް ކުރިން ފެށުމުން ބާސްކެޓް ކުޅުންތެރިންގެ ތެރެއިން ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް ލިބިގެން ހިނގައްޖެކަން ފާހަގަ ކުރެވިފައެވެ.

ވައި.ޑީ.ޕީ (2009)ގައި ވާގޮތުން ބާސްކެޓްބޯޅައިގައި ކުރިއަށް ދިއުމަށް ސަޕޯޓްދޭ ކުރިން އެހީތެރިވެދިން ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ 1998ވަނަ އަހަރު ވައި.ޑީ.ޕީ (YDP) ފެށިފައެވެ. ވައި.ޑީ.ޕީގައި ފުރަތަމަ ބައިވެރި ކުދިންނީ ބާސްކެޓް ކުޅުމަށް ސަޕޯޓު ހުންނަ މާބޮޑު ހަސްރަތްތެރިކަން ހުރި 90 ފިރިހެން ދަރިވަރުންނެވެ. ވައި.ޑީ.ޕީ (2009)ގައި

ބުނެއިވާގޮތުން 90 ފިރިހެން ދަރިވަރުންނާއެކު ވައި.ޓީ.ޕީ ފެށުނު ނަމަވެސް 2009ވަނަ އަހަރުގެ އޮކްޓޫބަރ މަހުގެ ނިޔަލަށް ވައި.ޓީ.ޕީގައި ދިރާސާގެ 400 ދަރިވަރުން ތަމްރީން ހާސިލުކޮށް ދިއެވެ. އޭގެ 230 ފިރިހެން ދަރިވަރުންނާއި 170 އަންހެން ދަރިވަރުންނެވެ. މިގޮތުން ހިންގޭ ވައި.ޓީ.ޕީގައި ތަމްރީން ހޯދާ ޖަމާ ދަރިވަރުން ދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޒުވާނުންނާއި ޒުވާނަކަމަ ޖިވިފަރާނުގެ ބޭނުމާ ކުރިމަތިލައިގެން ކުރިއަށް ދިއުމަށެވެ.

3.1.3 ޓޭބަލް ޓެނިސް

މުޙައްމަދު އަމީން (1372 ހ) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި އަންހެނުންގެ ދުރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މިދަނީ ކުޅިވަރު ހަރަކާތްތެރިކަމުންނެވެ. އަންހެނުން ކުޅިވަރުގެ މައިދާނަށް ނިކުތް، ވާދަވެރި ދުނިޔޭގައި ކުޅިވަރު ކުޅުން ފެށުމުން، ދާއިރާގައިވެސް ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކުޅިވަރުތަކުގެ ފެންވަރަށް އެރިއްޖެއެވެ. ހޮކީ ބާސްކެޓްބޯލް ކުރިކެޓާއި، ޓެނިސްގެ އިތުރުން ޓޭބަލް ޓެނިސްގައި އަންހެނުންގެ ކުޅުން ފެންނަން ފަށައިފިއެވެ. [illegible] ސަޢީދު (2009) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގައި ޓޭބަލް ޓެނިސް ކުޅެވެން ފެށި ތާރީޚެއް ކަނޑައެޅިގެން އިނގިގެން ނުވި ނަމަވެސް 1950ގެ އަހަރުތަކުން ފެށިގެން ސީލޯނު އާއިލާތަކުގެ ގެސްޓުވަރު ތެރޭ ކުޅިވަރެއްގެ ގޮތުގައި މިކުޅިވަރު ކުޅެމުން އައިސްފައި ވެއެވެ. މިގޮތުން [illegible] ސަޢީދު (2009) އިތުރަށް ވިދާޅުވި ގޮތުގައި މާލޭގެ އަލަށް އަހަރުގެ އަންހެނުންގެ ދެމެދުގައި ޓޭބަލް ޓެނިސްގެ މުބާރާތެއް 1965 ހާތަކައި، ސޯސަންގޭގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައި ވެއެވެ.

> ”ރާއްޖޭގައި ޓޭބަލް ޓެނިސް ފެށިގެން އައިގޮތް އަދި ޓޭބަލް ޓެނިސްގެ ހަރަކާތްތަކަށް ރާއްޖޭގައި ހިނގަމުންދާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލާލާއިރު، މި ފުރަތަމަގައި ބޭނުން ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތް. އަޅުގަނޑު ކޮޅި ހުނަރުތަކުން އެކި ފަހަރު ގޮތުގައި ރާއްޖޭގައި ރަސްމީ ކުރިމަތިލުން ޓޭބަލް ޓެނިސްގެ ހަރަކާތްތަކެއް ފެށުނީ މިގެ ސޯވިޔެތް އަހަރު ކުރިންނެވެ. އޭރު ރާއްޖޭގެ ފަރަކަތު ޖަމުޢިއްޔާ ހަރަކާތް ސުލްޠާނުގެ އަމީރު މުޙައްމަދު އަމީން ދޮށިމޭނާ ކިލެގެފާނު، ރާއްޖެއަށް ބޭރުގެ ކުޅިވަރުތަކެއް ތަޢާރަފު ކުރެއްވުމުގައި، ރާއްޖޭގެ ކުޅިވަރުތަކާއި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މަސައްކަތްކުރެއްވި ކުރީގެ ދިރިސޯވަރުއެވެ. ހޮކީ ބާސްކެޓް ކުޅިވަރުގެ މައިދާނަށް ދިމާލަށް އަންހެނުން ނުކުތުމަށް އެމަނިކުފާނު ކުރައްވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނެއެވެ. 1953ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ ވެރިކަން ޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް ބަދަލުވުމާ ގުޅިގެން ބޮޑުވެން ކުރަމުން ދިއުމާއި ކުޅިވަރުތަކާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ތެރޭގައި ޓޭބަލްޓެނިސް މުބާރާތެއް ބޭއްވިފައިވެއެވެ“ (އަބްދުﷲ އަސްލަމް، ސ. 5-9).

މުޙައްމަދު އަބޫބަކުރު (1990) ހާމަކުރައްވާ ގޮތުގައި ޖުވެނައިލްސް މިއީ އަންހެނުން ކުދިންނަށްވުރެސް ކުރިއަށް ދެވިދާން ކުށްވެރިކުރެވޭ. ސަބަބަކީ މި ކުށްވެރިވާ ޝާހި ހާލަތްތަކާ ގުޅިގެންވާ ކުށްވެރިކަންތަކަށްވާތީއެވެ. އަދި ކުށްވެރި ކުޑަކުދިން ދަނީ އިތުރުވަމުން ވާތީއެވެ. އެހެން ގިނަ ކުށްވެރި ކުޅިބަކުން އަންހެނުން ކުދިންނަކީ ރަށްފުށް ނުކުތުން މި ކުށްވެރިންނަށް ނުފެނެއެވެ. ޢުމަރު ފަރީދު (2000) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި އަދުލުއިންސާފުގެ މި ފެންވަރަށް ޖުވެނައިލުން ކުރިއަށް ދިޔުމުގެ އަދަދު ކަނޑައަޅައިގެން ކުދިން ފަދަ ގިނަ އަންހެނުން ކުދިން އުމުރުގެ ވަކިހިސާބަކުން ބަދަލު ދޫކޮށްލާފައިވެއެވެ. މިއީ ކުށްވެރިކުދިންގެ ޖަމާޢަތަށް ގިނަ އަންހެނުން ކުދިން ޤާނޫނީ ގޮތުން ނުފެންނަ ކަމެއްގެ ސަބަބު ކަމުގައި ޢުމަރު ފަރީދު (2000) ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އަދި ސަރުކާރު ދަށުން ނިންމުމަކަށް ގެނައި ކުށްވެރިން މަތީ ތަޢުލީމު ހޯދުމުގެ ބޭނުމުގައި ރައްޔިތުން ބޭރުކުރާން ޢުމުރަށް ކުޑަ ދެކެވޭ ޚިޔާލު ސަރަޙައްދުގައި އެކަމަށް ހާމަކުރައްވާފައި ވެއެވެ.

"....މުޙައްމަދު އަލީން ބަޔާންކުރައްވާ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ބޭނުމަކީ އަދުލުވެރި ޝަރީޢަތެއްގެ އެހީތެރިކަމާއި ކުށްވެރިކުރެވޭ ދަރިވަރުންގެ ހަރަކާތް ކުރާކަމަކީ ކުރިއަށްދާނެ ގޮތްތައް ތައްޔާރުކުރުމެވެ. ޤާނޫނީ ނިޒާމާއި ކުޑަކުދިން އެހެން ކުށްވެރިކުދިންގެ އަމަލުތަކާއި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް މަރުކަޒުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދީ ތަރައްޤީކުރުމެވެ. 1960ގެ އަހަރުތަކުގެ ކުރީކޮޅުގައި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޤާނޫނުތަކާއި އަސާސީ ކަންތައްތަކުގެ ތަޢުލީމު ފަރާތަށް ހިންގައިދެއެވެ. އޭރު އުސޫލުތަކުގައި އޮތް ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ކުރުމުގައި ދުސްތޫރީ ކުރުމަށް މި ކުރިމަތިވި ދިން އަހަރުތަކުގެ ސަބަބުން ފުރުޞަތު ލިބުނީ 1963ވަނަ އަހަރު މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި ކުރިއަށްދިޔައެވެ. މި މަޖިލީހުގައި ބައިވެރިވި ހުރިހާ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ކުރުމުގައި ދުސްތޫރީ ކުރެވުނެވެ. މި މަޖިލީހުގައި މުޅިންވެސް ކުރިއަށް މި ފޮނުވުމުގެ ޖުވެނައިލް ކުޑަކުދިންނެވެ" (އަބޫބަކުރު އަސްލަމް، ސ. 5-9).

ޔުނިސެފް-7 (1999) ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަންހެނުންގެ ކުށްވެރި މަސައްކަތްތަކުގައި އޮތްމަސައްކަތް މިންވަރު އަދުލުއިންސާފުގެ މި ފެންވަރަށް އަންހެނުންގެ ކުށްވެރިކަން މަދުވެފައި ކުރިއަށްދާކަމަށެވެ. ސަރުކާރުން ދިމާއި އަންހެނުންގެ ކުށްވެރިކަން ދެރަ ތަރައްޤީގެ ސަބަބުން ޖުވެނައިލް ޖުޑީޝަރީގެ އަދުލުއިންސާފުގެ ތަރައްޤީ ވިލަރެސް ޢާއިލާ ތަރުބިއްޔަތު ފަރާތްތަކުން ކަނޑައަޅައިފައިވެއެވެ. މި ކުށްވެރިކުރުމުގައި އަމަލުކުރާ 136-2003 (2003)ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ބައިވެރިވާ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޚިދުމަތްތަކުގައި އާދަޔާ ޚިލާފް ބާރުގެ ދަށުން ޖިނާއީ މަސައްކަތް ކުރާއިރު ކުށްވެރިވާ ކުދިންގެ އަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން ކުރިމަތިވާ ތަނެވެ. ފުލުހުންގެ ތަޙުޤީޤް ކުރުމަށް ބައިވެރިވުމަށް އިޖުތިމާޢީ ނުކުތާއެވެ. ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް މަރުކަޒުގައި ވަޒީފާ ދީފައެވެ. ނަމަވެސް މަޖިލީހުގެ ނިޒާމުތަކުގައި ފުރިހަމަ ކުރިމަތިލާނެ ގޮތް ޤާނޫނު، މަޖިލީހުގެ ބާރުތަކަށް އެކަށީގެންވެއެވެ. އުމުރުން 136-2003 (2003)އަށް ބަލާއިރު އިދާރާ ދިރާސާ އިންޓަރވިއުގައި

އޭނާ ބުނެފައި ވަނީ އޭނާގެ ކޯޗާ ބައްޕައާއި އޭނާގެ މައިންބަފައިން ކަމުގައެވެ. ޚާއްސަކޮށް ސިންގަޕޫރުގައި ގެބޫސް ޓޫރނަމަންޓުތަކުން ހޯދަން މަންމަ އެހީތެރިވެދިން، ފުރިހަމަ ކޯޗިން ކުރުވުނު މަސައްކަތް ކަމުގައެވެ.

ޓޭބަލް ޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަންގެ ރަޖިސްޓްރީ (2009)ގައި ވާގޮތުން ވައި.ޑީ.ޕީ ގައި ތަމްރީނު ހޯދަމުން ދިޔަ އެ އެސޯސިއޭޝަންގެ 40 ދަރިވަރުންނެވެ. އޭގެ 25 ފިރިހެން ދަރިވަރުންނާއި 15 އަންހެން ދަރިވަރުންނެވެ. މި ދަރިވަރުން ކޯޗިން ކުލާސްތަކަށް ހާޒިރުވާ ގޮތުން ބަލާއިރު އަންހެން ކުދިން ހާޒިރުވުމުގައި ވަނީ ފިރިހެން ކުދިންނަށްވުރެ މަދުންނެވެ.

3.1.4 ކެރަމް

ހިސްޓްރީ އޮފް ކެރަމް (2009)ގައި ވާގޮތުން ވާދަވެރި ކެރަމް ކުޅެވުން ފެށީ 1935ގައެވެ. އޭގެ ކުރިން ދުނިޔޭގެ އެކި ހިސާބުތަކުގައި ތަފާތު ނަންނަމުގައި ޤާނޫނު މަތީ ކުޅިވަރުގެ ގޮތުގައި ކެރަމް ކުޅެވުމުން ދިޔައެވެ. ބައެއް ހިސާބުތަކުގައި ކައްރަމް، އަނެއްބައި ހިސާބުތަކުގައި ކަރޫން، އެހެން ބައެއް ގައުމުތަކުގައި ކެރަމް ނުވަތަ ކަރޮމް ކިޔާ އުޅުނުކަމަށް ވެއެވެ. އަދި ބައެއް މީހުން މި ކުޅިވަރަށް "ފިންގަރު ބިލިއާޑް" އޭވެސް ކިޔައެވެ. ހިސްޓްރީ އޮފް ކެރަމް (2009)ގައި އިތުރަށް ލިޔެފައިވާ ގޮތުގައި ކެރަމްއަކީ ބިލިއާޑާ އެއްގޮތް ސިފަތަކެއް ހުރި ކުޅިވަރެކެވެ. ފުރަތަމަ ކެރަމް ކުޅެވުން ފެށުނީ އިންޑިއާގައި ކަމަށް ބައެއް މީހުން ދެކޮޅު ކުރެއެވެ. އަނެއްބަޔަކު ދެކޮޅު ކުރާ ގޮތުގައި ފުރަތަމަ ކެރަމް ކުޅުން ފެށީ ބުރުމާގައި ކަމަށް ބުނާ ބަޔަކުވެސް އުޅެއެވެ.

ކެރަމް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ގިލްފޯޑްގެ ވެބްސައިޓް (2009)ގައި ވާގޮތުން ކުޅިވަރުތަކުގެ ގޮތުގައި ފުރަތަމަ ކެރަމް ކުޅުން ފެށީ އަމަޗުރީ އިންޑިއާއާއި ލަންކާގައެވެ. 1958ގައި އިންޑިއާއާއި ލަންކާގައި ކެރަމްގެ ކުލަބުތައް އުފެދި އެސޯސިއޭޝަންތައް އުފެދުނެވެ. މި އެސޯސިއޭޝަން އުފެދުމުން 1960ގައި ފުރަތަމަ ވަރަށް ޤައުމުގެ ޓީމް ކެރަމްގައި ވާދަކުރިއެވެ. އެއީ އިންޑިއާއާއި ސްރީލަންކާއެވެ. އޭގެ ފަހުން ހަމަ އެކުވެސް ވަރަށް ސަރަހައްދީ މުބާރާތްތަކުގެ ގޮތުގައި ޕާކިސްތާން، އަފްޣާނިސްތާން، މެލޭޝިޔާ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކެރަމް މުބާރާތް ބާއްވާފައި ވެއެވެ.

މުހައްމަދު ޒާހިދު ނަސީރު (1969) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގައި ކެރަމް ކުޅުން އާންމުވީ 1960ގެ އަހަރުތަކުގައެވެ. މުހައްމަދު ޒާހިދު ނަސީރު (1969) އިތުރަށް ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި މި ކުޅިވަރަކީ ގޭތެރޭގައި ތިބެގެން

ދިވެހިން ކުޅެއުޅޭ ތިންހަތަ، އާއްމުކޮށް ކުޅޭ ކުޅިވަރުކޮޅެވެ. މި ކުޅިވަރަކީ ޤައުމީ ކުޅިވަރުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ޖަމާއީ ކުޅިވަރެކެވެ. ދިވެހިންގެ ތެރެއިން ދުނިޔޭގެ މުޅިންވެސް މި ކުޅިވަރު ކުޅޭމީހުން އަދުވަސްވެސް ފުޅާއެވެ.

" ކުރަމުގި ވަރަށް މިޒާޖުގެ ގޮތުންގެ ކުޅިވަރެކެވެ. އަދި ޖޯޑުންނަށް ކުޅޭ އެކުން ކުޅިވަރުތަކާ، މިސާލަކަށް އަރިސް ވޮލީބޯލު [illegible]

[redacted]

މުބާރާތްތަކުގައި ފިރިހެނުންނާ ވާދަ ކުރަން ޖެހުމުގެ ސަބަބުން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ފައިދާ ކުރެއެވެ. ޓެނިސްގެ ކުޅުންތެރިން މިކަން ބެލުން ދުވަހުން އަންހެނުންނަށް ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންގެ ހަސަދުން ކުރާ ފަދައިން އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުވާކަމަށްކަމުގައި ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

މޯލްޑިވްސް ޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަންގެ އަހަރީ ކުޅިވަރު ކަލަންޑަރ (2009)ގައި ވާދަތަކުން ހިނގާ 2009ވަނަ އަހަރުގެ އެ އެސޯސިއޭޝަނުން ތަރުތީބު ހަމަޖެހި މުބާރާތްތަކުގެ ބޭއްވުމާއި ވަކި ޓެނިސްގެ ކުޅުންތެރިންނަކީ ބައިވެރި ވެވޭގޮތަށް. އިންޑިއާ ސައުތު ކަލަންޑަރ މުބާރާތުގައި ދިރާސާ ބައިވެރިވެ ޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަންގެ ވައި.ޓީ.ޕީގައި (2009)ގައި ބޭއްވުނު ޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަންގެ 100 ދަރަޖައިން ކުޅެފައި ވަރަށް ކުރަމުން ދެއެވެ. މިމުބާރާތުގައި ހިމެނީ 60 ފިރިހެން ކުދިންނާއި 40 އަންހެން ކުދިންނެވެ.

ހަތަރުވަނަބައި (މެތަޑޮލޮޖީ)

4.1 ރިސާރޗް ޑިޒައިންގެ ބައިން

މި ދިރާސާ އެކުލަވާލުމުގައި ބޭނުންކޮށްފައި ވާނީ ކުއަލިޓޭޓިވް ދިރާސާ އެޕްރޯޗެކެވެ. މި މެތަޑް ބޭނުންކުރީ ދިރާސާކުރި މައިގަނޑު ސަވާލަކީ ގައުމީ ފެންވަރުގައި ދިރާސާގެ ކުދިންތަކުން ވާދަކުރާ ކުރިއަރުވަމުންދާގައި ވިސްނުންތަކާ އެއްފަރާތަކަށް އަނގަބަހުގެ ކުރިމަތިލާ ތަރައްޤީ ނުވަތަ ޕްރޮގްރާމްތަކެއް ހާމަކޮށްދިނުމަށް ވާތީއެވެ. މި ސަބަބުން އެކިފަރާތްތަކުގެ ޚިޔާލުތަކާއި ކުރިމަތިލާ މި ދާއިރާގެ މައްސަލަތައް ތަފްސީލުކޮށް ހޯދުމަށެވެ. މައިގަނޑު ޚިޔާލުތައް ދިރާސާ ފުރިހަމަ ކުރިމަތިލާ ވާހަކަ ސުވާލުތަކާއި ބަލަހައްޓަމުން، ކުރިމަތިލާ ގޮތްތަކާ ހިތާހިތު ތަޖުރިބާތަކުގެ އިންޓަރވިއުތަކުން، އަނބުރާ ކުރިމަތިލާ ބަލައި ކުރިމަތިލާ ކުރިމަތިތަކުން، ކޯސް ސަބްޖެކްޓް އަދި ސުވާލުކުރުމަށް ލިބުނު މައުލޫމާތުތަކުގެ މައްސަލަތަކެވެ.

4.2 ސާމްޕަލްގެ ބައިން

މި ދިރާސާ ކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވުނީ މައިގަނޑު ހަތަރު މެތަޑެކެވެ. އެއީ:-

4.2.1 އިންޓަރވިއު

ދިރާސާއަށް ލިބުނުހިރި ލިޔެކިޔުން ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުމުގައި ކުރިމަތިލާ ގުޅުންހުރި މަޢުލޫ ބާރު ފަރާތަކާ އިންޓަރވިއު ކުރީމެވެ. އެއީ ލިޔެކިޔުން ރިޕޯޓުގައި ލިބުނު މައުލޫމާތުތަކުން އެޅުނު ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ހޯދުމަށެވެ، ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މައުލޫމާތު ހޯދުމަށެވެ. އިންޓަރވިއު ކުރީ ބާރު ފަރާތް ހާމަ މަޢުލޫ ކުރިމަތިލާ ކުދި ކުދިންތަކުންނެވެ، ކަމާބެހޭ، ރައީސުންގެ އިދާރާ ކުރިމަތިލާ ހާލަތު އިންޓަރވިއުކުރުމުގެ ފަރާތްތަކުގެ ޓީޗަރުންނެވެ. އިންޓަރވިއުގައި ކުރުވުނު ސުވާލުތަކުގެ ސަރަޙައްދު އެފަރާތްތަކުގައި ވާނެއެވެ. އިންޓަރވިއުކުރި ފަރާތްތަކާ އިންޓަރވިއު ކުރުމަށް މައިގަނޑު ގޮތުގައި އެއްސުވާލުތަކެއް ބޭނުން ކުރުމަށް ނަމަވެސް އިންޓަރވިއު ކުރުމުން ފަރާތްތަކުގެ ދައުރާއި، ހައިސިއްޔަތާ ގުޅިގެން ސުވާލުތަކަށް ބަދަލުގެނެސް ވަރަށް ބަދަލުގެނެވެ. ބައެއް ސުވާލުތަކަށް ބައެއް ބަދަލުތަކާ ނުކުތާ ދެކޮޅުވެރިކޮށްފައިވާ އަދި ބައެއް ބަދަލުތަކާ އިތުރު ސުވާލުތަކެއް

ކުރަން ޖެހުނެވެ. މިބަދަލު ގެނެވުނީ އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު [illegible] [illegible] އުފެދުން އިތުރު ސްޓާފުތަކަށް ތަމްރީނު ދިނެވެ. އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު 12 ފަރާތަކީ:-

ތާވަލު-1

ނަންބަރު	އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތުގެ ނަން	އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ހައިސިއްޔަތު
01	މުޙައްމަދު ޢާރިފު ނަސީރު	އޮލިމްޕިކް ކޮމިޓީގެ ކުރީގެ ރައީސް
02	ހުސައިން މުޙައްމަދު	ޖެނެރަލް މެނޭޖަރ (ޓީ.ވީ.އެމް)
03	ޢުމަރު އަޙްމަދު ސަޢީދު	ޖެނެރަލް މެނޭޖަރ (ޑީ.ޑީ)
04	މުޙައްމަދު ހުސްނީ	ކަސްޓަމް އިންސްޕެކްޓަރެއް
05	އިބްރާހީމް ޝަރީފް	މޯލްޑިވްސް ކަރާޓޭ އެސޯސިއޭޝަންގެ ރައީސް
06	އާމިނަތު ނާޖިމާ	ރާއްޖޭގެ އެއްވަނަ އަންހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ-2008
07	އަޙްމަދު ޢަބްދުލް ކަރީމް	ރާއްޖޭގެ އެއްވަނަ ފިރިހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ-2008
08	ސުހާނާ އަޙްމަދު	ރާއްޖޭގެ އެއްވަނަ އަންހެން ސްޓާރ-2008
09	އަޙްމަދު ޝަބީރު	ސްޓާރ ޕާފޯމަރ-2008 (ޓީ.ވީ.އެމް)
10	މުޙައްމަދު ސަޢޫދު	ވޮލީ ކޯޗެއް / ކުޅިވަރު ރިޕޯޓަރެއް
11	ހުސައިން ފާރިޝް	ވޮލީ ކޯޗެއް އަދި ވޮލީ ކުޅުންތެރިއެއް
12	އަޙްމަދު އާމިރު	ބާސްކެޓްބޯލް އެސޯސިއޭޝަންގެ ރައީސް

4.2.2 އޮބްޒަވޭޝަން

ދިރާސާއަށް އިތުރު ހޯދުންތައް ހޯދުމާއި ލިބުނު މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތެރެއިން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނާއި ފިރިހެން ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރު ކުޅުމަށް ވަގުތު ސަޕޯޓަރުންގެ ތަރުހީބު ދިނުމުގައި ތަފާތުކަން ހުރިތޯއާއި، ކުޅުންތެރިންގެ ބައިވެރިވުން ހުނަރުގާބިލްކަމާއި، ރެފްރީންނާއި ޖިމްތަކުގެ އިކުއިޕްމަންޓް އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަ އޮބްޒަވޭޝަން ހެދިއެވެ. އޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އޮބްޒަވޭޝަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އޮބްޒާވް ކުރި [illegible]، ތާވަލު-2ގައި އެވަނީއެވެ.

ތާވަލު-2

ތާރީޚު	ކުޅިވަރު	މުބާރާތް	ކުޅުނު ޓީމް
23ޖުލައި2009	ވޮލީ(ފިރިހެން)	[illegible] [illegible] ވޮލީބޯލް ޗެމްޕިއަންޝިޕް-2009	ދިވެހި ސިފައިންގެ ކުލަބް + ޕޮލިސް ކުލަބް
12ސެޕްޓެމްބަރ2009	ބީ.ބީ (އަންހެން)	[illegible] [illegible] ބީ.ބީ ޗެމްޕިއަންޝިޕް-2009	[illegible] [illegible]

17 އޮގަސްޓު 2009	ބާސްކެޓް (ފިރިހެން)	29ވަނަ ގައުމީ ބާސްކެޓްބޯލް ޗެމްޕިއަންޝިޕް	ޗީ.ރެންކްސް + ރެޑް ވައިން ސިޓީ
10އޮކްޓޯބަރު2009	ބާސްކެޓް(އަންހެން)	5ވަނަ ވަރައިޓީ ކާނިވަލް	ގޯލްޑް ހަހައުސް + ގްރީން ހަހައުސް (ޖޫނިއަރ)
10އޮކްޓޯބަރު2009	ބާސްކެޓް(ފިރިހެން)	5ވަނަ ވަރައިޓީ ކާނިވަލް	ބުލޫ ހަހައުސް + ރެޑް ހަހައުސް (ސީނިއަރ)
22އޮކްޓޯބަރު2009	ވޮލީ(އަންހެން ކޮލި)	41ވަނަ ގައުމީ ވޮލީމުބާރާތް	ޕޮލިސްކުލަބް+މާބައިދޫ އިސްދަރިވަރުންގެ ގުރޫޕް
1ނޮވެމްބަރު2009	ވޮލީ (ފިރިހެން)	ބޮންކުއަރ ގައުމީ ވޮލީ ލީގް-2009	މާއެނބޫދޫ (ވެއްކު) + ޕޮލިސް ކުލަބް

4.2.3 ކޭސް ސްޓަޑީ

ދިރާސާ ހެދުމަށް ކުރެވުނު ތިންވަނަ މަސައްކަތަކީ ކޭސް ސްޓަޑީ ހެދުމެވެ. ކޭސް ސްޓަޑީ ހެދުމުގެ ބޭނުމަކީ ފުންކޮށް ދިރާސާ ކުރުމެވެ. އަދި ދިރާސާއަށް ލިބިގެންދިޔަ މަޢުލޫމާތުތައް އިތުރަށް ތަހުގީގުކުރުމެވެ. މިގޮތުން ކޭސް ސްޓަޑީގައި ކުރިކަމަކީ [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ މޮޅު ކުޅުންތެރިންގެ ތެރެއިން ހަ ކުޅުންތެރިއަކު ފާހަގަކޮށް، އެ ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރުގައި ކުރިއަރަން [illegible] ވަނީ ކިހިނެއްކަން ބެލުމެވެ. އަދި އެކިއެކި މުބާރާތްތަކުގައި އެ ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު ވަޒަން ކުރުމެވެ. މިގޮތުން ބެލި ހަކުޅުންތެރިންނަކީ:-

- ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން ހޮވި 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު ފިރިހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ
- ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން ހޮވި 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ
- ބާސްކެޓް ބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން ހޮވި 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު ފިރިހެން ކުޅުންތެރިޔާ
- ބާސްކެޓް ބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން ހޮވި 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ކުޅުންތެރިޔާ
- ވޮލީ ބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން ހޮވި 2008 ގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ސްޓަރ
- ބާސްކެޓް ބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން، 2008 ގެ ސްޓަރ ޕްލޭޔަރ(ފިރިހެން)

4.2.4 ސާވޭ

ދިރާސާ ހެދުމަށް ބޭނުން ކުރި ހަތަރުވަނަ މެތަޑަކީ ސާވޭ ފޯމް ފުރުމެވެ. މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ހަތަރު ސާވޭ ފޯމެއް ފުރުމަށް ދޫކުރެވުނެވެ. ސާވޭ ފޯމްތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. ސާވޭ ފޯމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިންޓަވިއުއާއި އަދި [illegible] ކޭސް ސްޓަޑީން ލިބޭ މަޢުލޫމާތާއި އަޅާ ބަލާ

އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ވުމުގައި ހުރި ދަތިތައްކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވޭ ކަންތައްތަކެއް ލިސްޓު ކުރިއެވެ. އެއަށްފަހު ސާވޭ ފޯމް-1 ތައްޔާރު ކުރުމަށްފަހު ކުޅުންތެރިން، ކޯޗުން، ސަޕޯޓަރުން، ރެފްރީން، ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ އޮފިޝަލުން އަދި ކުޅިވަރު ކުޅުވާ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ތެރެއިން 75 ފަރާތަކަށްވާ ފޯމް ފުރުވިއެވެ. ފޯމް ފުރާފައި ވާނީ 18 އަހަރާއި 42 އަހަރާ ދެމެދުގެ މީހުންނެވެ. މިގޮތުން ފޯމް ފުރުމުގައި މީހުން ހޮވާލީ ތިރީގައިވާ ގޮތަށެވެ.

ތާވަލު:-3 (ސާވޭ ފޯމް-1 ފުރި މީހުން އިންތިޚާބު ކުރިގޮތް)

ކުޅިވަރު	ކުޅުންތެރިން		ކޯޗުން		ރެފްރީން		އޮފިޝަލުން		ސަޕޯޓަރުން	
	އަންހެން	ފިރިހެން	އަންހެން	ފިރިހެން	އަންހެން	ފިރިހެން	އަންހެން	ފިރިހެން	އަންހެން	ފިރިހެން
ވޮލީ	3	3	0	2	2	1	1	2	3	3
ބާސްކެޓް	3	3	1	2	0	1	1	1	3	3
ޓީ.ޓީ	3	3	1	1	1	1	2	1	3	3
ކެރަމް	3	3	1	1	1	1	1	1	3	3

ސާވޭ ފޯމް-2 ފުރުމު އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ކުޅިވަރު ކުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭތޯ ބެލުމަށެވެ. މި ފޯމް ފުރުމު ކުޅިވަރު ކުޅޭ 40 އަންހެން ކުޅުންތެރިން ހޮވާލިއެވެ. ސާވޭ ފޯމް-3 ފުރުމު އުމުރުގެ ކޯޗުންގެ ތަފާސްހިސާބުތަކުގައި ކުޅިވަރު ކުޅޭފައި ނުވަތަ ވައި.ޖީ.ޕީގައި ތަމްރީނު ކުރަމުންދާ ކުޅިވަރު ކުޅުން ހުއްޓާލައިގެން ހުރި 50 އަންހެންކުދިންނަށެވެ. އެމީހުން ކުޅިވަރު ކުޅުން ހުއްޓާލި ސަބަބު ދެނެގަތުމަށެވެ. ސާވޭ ފޯމް-4 ފުރުމު ކުޅިވަރުގާ ވަކިކޮށް 10 ކުޅުންތެރިއެއް (ވަކިއަންހެން ކުޅުންތެރިން، ވަކިފިރިހެން ކުޅުންތެރިން) ހޮވާލާފައިވާ އެކުޅުންތެރިންގެ ތެރެއިން ސަޕޯޓަރުން އެކުލެވޭ ޓީމް ތާއީދު ކުރަނީ ކޮންކުޅުންތެރިއަކަށްތޯ ބެލުމަށެވެ. މިކުޅުންތެރިންގެ ނަންބަރު ސާވޭ ފޯމް-4ގެ ގޮތުގައި އެފޯމްތަކުގައި ވާނެއެވެ. ކުޅިވަރަކަށް ތާއީދުކުރާ 75 ސަޕޯޓަރުން ލައްވާ ސާވޭ ފޯމް-4 ފުރުވިއެވެ.

4.3 ދިރާސާ ހިންގުމުގެ ބަޔާން

ދިރާސާ ހިންގުމަށްޓަކައި ފުރަތަމަ ކުރެވުނު ކަމަކީ ކަސްރަތުކުރުވައިވާ ދާއިރާތަކުގެ ތެރެއިން ދިރާސާ ހިންގަން ބޭނުންވާ ދާއިރާއަކަށް ސްކޫލެއް ހޮވާލުމެވެ. އެގޮތުން ސްކޫލެއް ބަޔަކަށް ސްޓާފުތަކެއް ވަކިކޮށް

ކުރިއަށް ގެންދާނެގޮތުގެ ޚާކަތެއް އެކުލަވާލީމެވެ. 1 އޮގަސްޓު 2009 އިން ފެށިގެން ދިރާސާ ފުރިހަމަ ކުރެވުނު ހަމައަށް (25 ނޮވެމްބަރ 2009)، ދިރާސާއާ ގުޅޭގޮތުން މައުލޫމާތު ހޯދީމެވެ. މިގޮތުން ދިރާސާއާ ގުޅުން ހުރި ފޮތްތަކާއި، ނޫސްތަކާއި، މަޖައްލާތައް ޔާއި ބޭނުންވާ މައުލޫމާތު ހިމެނޭ ބައިތައް އެއްކުރީމެވެ. އަދި ކުޅިވަރު އެސޯސިއޭޝަންތަކުގެ ވެބްސައިޓްތަކާއި، އެތަންތަނުގެ ކުޅިވަރު އަރަބީ ކަވަރޭޖާއި ބައެއް ސްޕޯޓްސްޗެނަލްތައް ބަލާ ބޭނުންވާ މައުލޫމާތު ލިބިގަތުމަށް ރިވިއުކޮށް ހިފެހެއްޓީމެވެ. މީގެ

[redacted]

ވަސްވަރަބައި (ހުރި ކޮޅުން)

5.1 ކުޅިވަރުގައި މަޝްހޫރު ހަ ކުޅުންތެރިއެއްގެ ޕްރޮފައިލް

ތާވަލު-4

 އަހުމަދު ޒަހީރު	○ މިހާރުގެ ކުލަބް:- ޑީ-ޔުނައިޓް ބާސްކެޓްބޯލް ކުލަބް ○ 2008ވަނަ އަހަރު ލިބިވައިވާ މަގާމުތައް:- ނޭޝަނަލް ބާސްކެޓް ލީގު ގަދަ5. ނޭޝަނަލް ޓީމް-2008 (2008ވަނަ އަހަރުގެ ސްޓޭރިންގއަރ- ވިޔަފުން) ފިނާޝިޔަން 8އަހަރު ބާސްކެޓް ކުޅުއްވައިފާ. ○ އެންމެ ފުރަތަމަ ސަލާމް އަލުގައި ގޮޅިން ކުޅެ. އެންމެ ފުރަތަމަ ބާޒާރިން ސްކޫލްގައި ކިޔަވަން އުޅުނު އިރު ޓައި.ޑީ.ޕީއަށް ކުދިން ޗޯލިއަރު އާލިދުގެ އެހީތެރިކަމާއެކު ފުރަތަމަ ޓައި.ޑީ.ޕީއަށް ދާންފެށީ. ޓައި.ޑީ.ޕީގައި ގެވައިދުން ފެށިގަތީ. ○ މިހާރު ޓީޗަރަކު ކުދިންނަށް ދަސްކޮށްދިނުމަށް އެހީތެރިވެދޭ.
 އާއިޝަތު ރިމާ	○ މިހާރުގެ ކުލަބް:- ރެޑްވިއިން ކުލަބް (އާރ.އެލް.ސީ) ○ 2008ވަނަ އަހަރުގެ ކާމިޔާބީ (އެމް.ޑީ.އޭ ރެޑްވިމެންސްއިލް، ނޭޝަނަލް ބާސްކެޓް ލީގުގެ ގަދަ5) އެސޯސިއޭޝަނުގެ 2008ގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ކުޅުންތެރިޔާ ○ ބާސްކެޓް ކުޅުން ފެށުމަށްފަހު ސްކޫލް ދުވަސްވަރު. ފުރަތަމަ ޓައި.ޑީ.ޕީ ގައި. އިންޓަރ ސްކޫލް މުބާރާތުގައިވެސް ކުޅުން. ބާސްކެޓުގެ އިތުރުން ގައުމީ ފެންވަރުގާ ނެޓްބޯޅަވެސް ކުޅޭ. ○ ބާސްކެޓާއި ނެޓްބޯޅައިގާވެސް ކުރިއަށް ދެވޭނީ އާއިލާ މުވައްޒަފުންނާއި ރަށްޓެހިންގެ ތަރުހީބު ލިބިގެން.
 އަހުމަދު އ.ކަރީމް	○ މިހާރުގެ ޓީމް:- ދިވެހި ސިފައިންގެ ކުލަބް ○ 2000ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ވާދަވެރި ތަރުތީބުގައި ކުޅަވަނިކޮށް ގައުމީ ޓީމުން ކުޅުއްވައިދެއްވާ. އޭގެ ކުރިން އިންޓަރ ސްކޫލް މުބާރާތްތަކުގައި މަދަރުސާތަކުގެ ޓީމުން ކުޅުން. ○ ޕްރޮފެޝަނަލް ގެވައިދުން ހޯދުމުގެ އަސާސީ ކުރިއެރުން ކުރިއަށް ދިޔައީ ކުރީގެ ފެންވަރު އިތުރަށް ރަނގަޅު ކުރުމަށް. ○ ބޮޑު ޓޫރު އިތުރު ކުޅިވަރުގެ ނަތީޖާ. އިނާމުގެ ކުޅިވަރުން ފުރުޞަތު ލިބިފައި އެބައޮތް. އެންމެފަހު ބޯޅައިގެ ކުޅިވަރުން ކުޅުން. ○ ކުޅުން ފަށަ މިހާރުގެ މަޤާމު އެހީތެރިކަމާއި ލިބިގެންދިޔުން. ސަލާމް ހެޔޮއަޅާ. މިހާރު ކޯޗުކަން، ތަމްރީނުގެ ދާއި ލިބޭ.
 އާއިޝަތު ނާޝިމާ	○ މިހާރުގެ ކުލަބް:- ޕޮލިސް ކުލަބް ○ 2008ވަނަ އަހަރު ލިބިވައިވާ މަގާމުތައް:- ރާއްޖޭގެ އެއްވަނަ އަންހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ. ނެޝަނަލް ލީގު ބާސްކެޓްގެ ގަދަ5. ○ ފުރަތަމަ ފާހަގަކުރެވުން ދިޔައީ އެތުލެޓިކްސްގެ ޒަމާނުގައި. އަހުން ކުޅިވަރުތަކުން ދާގަ ލިބުނީ ވަރަށް. ○ މިހާރު ވޮލީގެ އިތުރުން ނެޓްބޯޅައި ބާސްކެޓްބޯލް ކުޅޭ. ○ ހުރިހާ ކުޅިވަރެއްގައިވެސް ކުރިއަރާފައިވަނީ އާއިލާއިން ހިތްވަރުދީ، ގޯސްކަން މަދުކޮށް ފިރިމީހާގެ ތަރުހީބު ވަރަށްގިނަ ލިބޭ. ރާއްޖޭގެ ކޯޗު ހިސާބުގައި މުބާރާތް ކުޅުނުން މަތީ އަތޮޅުތަކުން.

 މުޙައްމަދު ޝިފާޒު	○ މިހާރުގެ ކުލަބް:- ބީ-ޓެކްސް ބާސްކެޓްބޯލް ކުލަބް ○ 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު ފިރިހެން ބާސްކެޓް ކުޅުންތެރިޔާ. (އެމް.ބީ.އޭ ޗެމްޕިއަންޝިޕް، އޯޕަން ކުލަބްތަކުގެ ބާސްކެޓް މުބާރާތް، ނޭޝަނަލް ބާސްކެޓް ލީގުގެ ގަދަ5) ○ އެންމެ ފުރަތަމަ ސަރަހައްދީ އުފެދުނީ ގާނޫނުން ކުޅޭތީ. އަންޑަރ16 ޖޫނިއަރ ޓީމުން ޖާގަ ލިބުނީ. ކޮއްކޮ ބޭބޭ ދިމިރުން ވާދަކުރި ޓޫރނަމަންޓްގައި ކުރިއަށް ދިއުމަށް މަސައްކަތް ކުރި. މިހާރު ގައުމީ ފެންވަރުގާ ދެބައި ލީގުތަކުގައި ކުޅުން ދިޔައީ. ○ ކުޅިވަރު ކުޅުމަކާއި ކުޅިވަރުގާ ދިރިހުރުމަށް އާއިލާގެ އެހީތެރިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ލިބޭ.
 ސުޒާނާ އަޙުމަދު	○ މިހާރުގެ ކުލަބް:- ޕޮލިސް ކުލަބް ○ ވޮލީބޯލް އެސޯސިއޭޝަނުން ހޮވި 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ސެޓަރ ○ ވޮލީ ކުޅެން ފެށީ ރަށު(ކ.ހުރާ)ގައި އުޅެން އިރު ރައްޓެހިންނާއެކު މަޖާވާކަށް ކުޅެން ކުޅުމުގެ ތަޖުރިބާއިން. ވޮލީބޯލް ނަގާލީ އެސް.ޓީ.އޯ އަންހެނުން ޓީމް ގޮވައިގެން އެކުވެރިކަމުގެ މެޗެއް ކުޅުން ދިޔަ ދުވަހު ތައްޔާރުވުމުގައި ވޮލީ ޓީމުން ޖާގަ ދިނީ. ގައުމީ ފެންވަރުގާ ވޮލީ ކުޅެން ފެށި އާ ފަހުން. ނަޝަނަލް ޓީމުގެ ބިމުގެ ޓީމަށް ކުޅޭ. ○ މި ފެންވަރުގާ ކުޅެން ފުރުސަތު ހޯދައިދިނީ ނަދީމް. މިހާރު އެންމެ ބޮޑަށް އެހީތެރިކަން ދަނީ ކުރަމުން. ވިޔަފާރިއަށް ހިތްވަރު ދޭ.

ތާވަލު-4 ގައިވާ ހަތަރުކުޅުންތެރިންގެ ޕްރޮފައިލްތަކުން ބަލާއިރު ޝިފާޒާއި ޝަހީދު އަދި ސުޒާނާއާއި ރިޔާޒާއި ކުޅިވަރުގައި ކުރިއަށް ދިޔުމަށް އެންމެ ބޮޑަށް އެހީތެރިކަން ލިބިފައި އާއިލާ މީހުންގެ ފަރާތުންނެވެ. ހަތަރު ކުޅުންތެރިންނަށްވެސް ކުޅެއިރު ފުރިހަމަ ކުޅިވަރު ކުޅެން ފަރާތެއްވާކަން ފާހަގަ ކުރެވިއްޖެ. ހާއްސަކޮށް ބަހުރާ، ޝިފާޒު އަދި ރިޔާ ވަނީ ބައިނަލްއަގްވާމީ ވާދަތަކުގައި ބައިވެރިވެ ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. ދިމާއަށް އެއްވެސް ވޮލީ ކުޅުންތެރިއަކަށް ލިބިފައިނުވާފަދަ ފުރުސަތު ސުޒާނާ އަހުމަދު އަބްދުލް ކާމިލް ލިބިފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. އެއީ ބޭރުގެ ކުޅިވަރުތަކުން ކުޅުމުގެ ކުޅުބަޔަކު މިހުރިހާ ތަފާތު ވާދަތަކުގައި ކުޅުންތެރިޔާއަށް ބައިވެރިވެ، ކުޅުމުގެ ފެންވަރު އިތުރުކުރުމަށް ކުރަމުން ގެންދާ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރިބަލައިގަނެވެ. ތަފާތު ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ގައުމީ ފެންވަރުގައި ކުޅިވަރު ކުޅުމަށް އަދި ކުޅިވަރުގާ ކުރިއަރައިދިއުމަށް އާއިލާގެ އެހީތެރިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ލިބޭކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. ތާވަލު-4ގައިވާ މިނަ ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރުގާ ކުރިއަރާފައި ވަނީ ގަވާއިދުން އާއިލާގެ އެހީތެރިކަމާ ތާއިދު ލިބިގެންނެވެ.

5.2 ޤައުމީ ފެންވަރުގައި [illegible] ކުޅުންތެރިން [illegible] ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުން [illegible] އަންހެނުންގެ ކުޅުން ބައިވެރިވުމަށް ނުވާ ސަބަބުތަކުގެތެރެއިން އެންމެ ގިނައިން ފާހަގަ ކުރެވުނު ސަބަބުތައް:-

ތާވަލު-5

ފާހަގަ ކުރެވުނު ސަބަބުތައް	މީހުންގެ ޢަދަދު	އިންސައްތައިން
އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރު ތަމްރީނުކުރުމަށް ލިބޭ ފުރުސަތު މަދުވުން	12	16%
އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތި ކުރަން ސަރުކާރުން އިސްކަން ދޭ މިންވަރު ކުޑަވުން	11	14.66%
ޓީ.ވީ.އެމް ގައި އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް ޖާގަ ލިބޭ މިންވަރު ކުޑަވުން	10	13.33%
އަންހެނުން ކުޅުންތެރިން މުބާރާތްތަކުގައި ފޮނުވާ މިންވަރު މަދުވުން	10	13.33%
އަންހެން ކުދިން ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫންކަމުގައި މުޖުތަމަޢުން ދެކުން	9	12%
އަންހެނުން ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރު ކުޅުމުގައި [illegible] [illegible] ކުޑަވުން	7	9.33%
ކުޅިވަރަށް ޒިންމާދާރު ފަރާތްތަކުން އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް ތާއީދު ކުރަން މިންވަރު ދަށްވުން	6	8%
ގިނަ އަންހެންކުޅުންތެރިން [illegible] [illegible]، [illegible] ގިނަ ކުޅިވަރުތަކުގައި [illegible]	5	6.66%
ކުޅުންތެރިންނަށް މުސާރައެއްގެ ގޮތުގައި ކުޅިވަރު ކުޅޭ ފަރާތްތަކުން އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް ދޭ [illegible] ކުޑަވުން	3	4%

ތާވަލު-5ގައި އެވަނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ބައިވެރިވުމަށް ނުވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ މުހިންމު ސަބަބުތަކަށް ސާވޭ ފޯމު-1 ފުރިހަމަކުރި ޖަވާބުދެއްވި ދެއްވާފައިވާގޮތެވެ. މި ތާވަލުން ދައްކާދޭގޮތުން، ފޯމު ފުރި 75 މީހުންގެ ތެރެއިން 12 މީހުން ބުނަނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ބައިވެރިވުމަށް ނުވާ އެންމެބޮޑު ސަބަބަކީ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރު ތަމްރީނުކުރާ މިންވަރު މަދުވުމެވެ. މިކަމަށް ތާއީދު ކުރައްވަނީ ފޯމު ފުރި މީހުންގެ 16% މީހުންނެވެ. 11 މީހުން ދެކޭނީ އަންހެނުންގެ ކުޅުން ބައިވެރިވުމަށް ނުވާނީ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިކުރަން ސަރުކާރުން އިސްކަންދޭ މިންވަރު ކުޑަވުން ކަމުގައެވެ. މިކަމަށް ތާއީދު ކުރައްވަނީ ފޯމު ފުރި މީހުންގެ 14.66% މީހުންނެވެ. އަންހެނުންގެ ކުޅުންތެރިކަމަށް ނުވަނީ ޓީ.ވީ.އެމްގައި އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް ޖާގަ ލިބޭ މިންވަރު މަދުވުން ކަމުގައި 10 މީހުން ދެކޭއިރު، އަންހެނުންގެ ކުޅުން ބައިވެރިވުމަށް ނުވާނީ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް މުބާރާތްތަކުގައި ފޮނުވާ މިންވަރު މަދުވުން ކަމަށްވެސް 10 މީހުން ބުނެއެވެ. މި އަދަދަކީ ފޯމު ފުރިމީހުންގެ 13.33% މީހުންނެވެ. ފޯމު ފުރި މީހުންގެ ތެރެއިން ނުވަމީހުން ދެކޭގޮތުގައި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ބައިވެރިވުމަށް ނުވާނީ އަންހެން ކުދިން ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫންކަމުގައި މުޖުތަމަޢުން ދެކޭތީއެވެ. މިގޮތަށް ދެކެނީ ފޯމު ފުރި މީހުންގެ 12% މީހުންނެވެ. ފޯމު ފުރި މީހުންގެ ތެރެއިން ނުވަމީހުން ބުނެފައިވަނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ބައިވެރިވުމަށް ނުވާނީ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރާ [illegible] [illegible] ކުޑަވުމުންނެވެ. އެއީ 12% މީހުންނެވެ. ހަމީހުން ބުނަނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ބައިވެރިވުމަށް ނުވާނީ ކުޅިވަރަށް ޒިންމާދާރު ފަރާތްތަކުން އަންހެނުން ކުޅުންތެރިންނަށް ތާއީދު ކުރަން މިންވަރު ދަށްވުމުންނެވެ. އެކަމަށް ތާއީދު ކުރަނީ ފޯމު ފުރި މީހުންގެ 8%

މީހުންނެވެ. ޕޯލް ފުރި މީހުންގެ ތެރެއިން ފަސްމީހުން ބުނެފައި ވަނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ ގިނަ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިން ވަކިކުޅިވަރަކަށް ހާއްސަނުވެ، އެއްކުޅިވަރަށްވުރެ ގިނަ ކުޅިވަރުތަކެއްގައި ޝަރަކާތްތެރި ވާތީއެވެ. މިކަމަށް ތާއީދު ކުރަނީ 6.66% މީހުންނެވެ. ތިންމީހުން ބުނަނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް މުސާރައިގެ ގޮތުގައި ކުޅިވަރު ކުޅުމާ ޖަމާޢަތްތަކުން ދޭ އާމްދަނީ ކުޑަވުމުން ކަމުގައެވެ. އެއީ 4% މީހުންނެވެ.

5.2.2 ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދުނިޔޭގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައް އިންސައްތައިން.

ޗާޓް-1

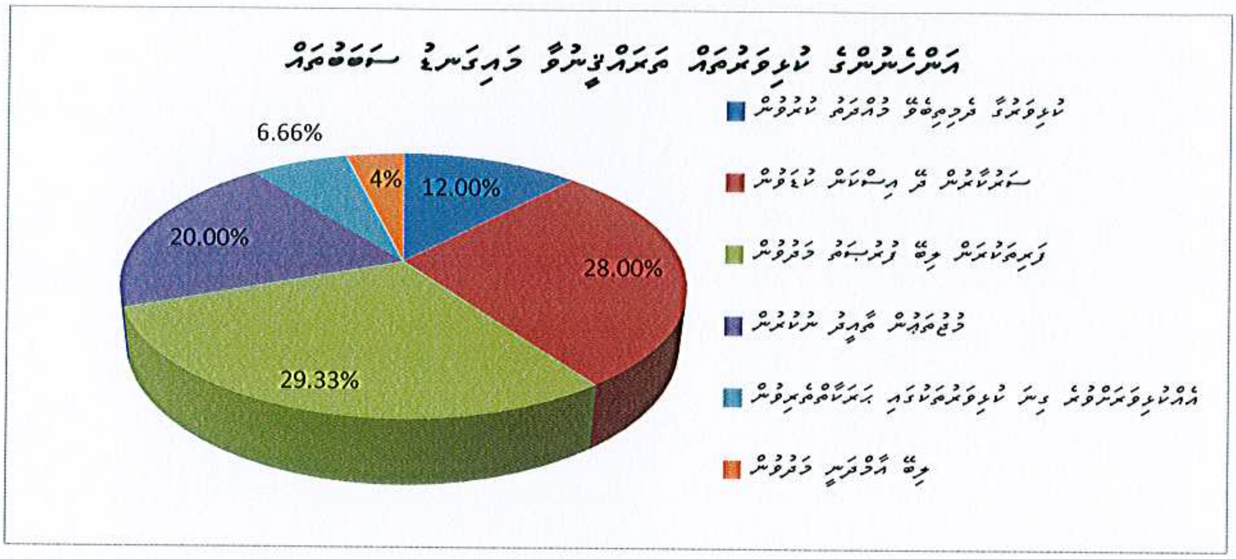

ޗާޓް-1އިން ދައްކުވައި ދެނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތައް ތަރައްޤީ ނުވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައްކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވިފައިވާ ހިސާބުތަކެވެ. މި ޗާޓުން ދައްކާ ގޮތުން ސާވޭ ފޯމް-1 ފުރި މީހުންގެ ތެރެއިން 29.33% މީހުން ދެކެނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ ކުޅިވަރު ޖަރިޔަ ކުރަން ލިބޭ ފުރުސަތު މަދުވުމުންނެވެ. 28% މީހުން ދެކެނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ކުރަން ސަރުކާރުން ދޭ އިސްކަން ކުޑަވުމުގެ ސަބަބުންކަމުގައެވެ. 20 މީހުން ދެކެނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ އަންހެނުން ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރު ކުޅުމަށް މުޖުތަމަޢުން ތާއީދު ނުކުރާތީއެވެ. 12% މީހުން ދެކެނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވުމަށް ކުރިމަތިވާ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރުގާ ދެމިތިބޭ މުއްދަތު ކުރުވުމެވެ. 6.66%% މީހުން ދެކެނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީނުވަނީ ކުޅޭ ގިނަ އަންހެން ކުޅުންތެރިން އެއްކުޅިވަރަށްވުރެ ގިނަ ކުޅިވަރުތަކެއްގައި ޝަރަކާތްތެރި ވާތީއެވެ. 4% މީހުން ދެކޭ ގޮތުގައި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވާ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީ މަދުވުމެވެ.

5.3 ކުޅިވަރުތަކަށް ފަރިތަކުރަން ލިބޭ ފުރުޞަތު މަދުވުން

ޗާޓް-2

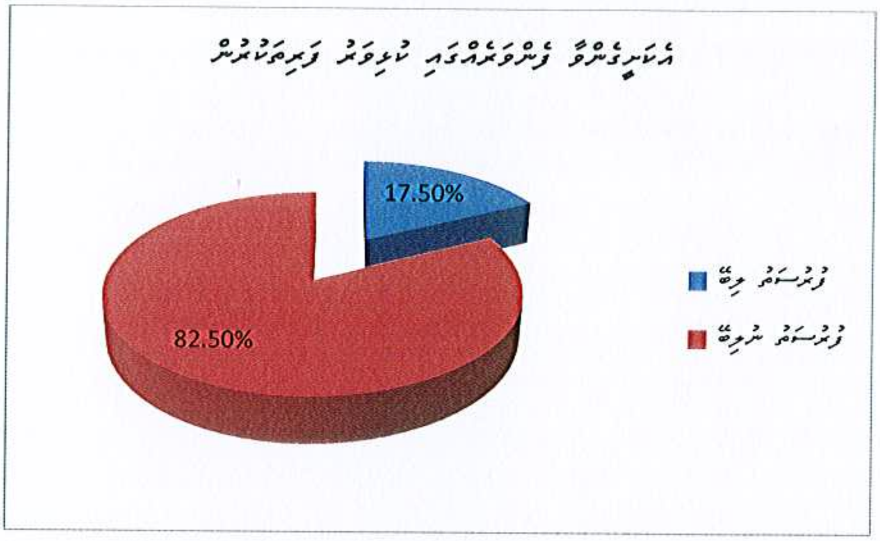

ޗާޓް-2އިން ދައްކުވައިދެނީ އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއްގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ފުރުޞަތު ލިބޭތޯ ބެލުމަށް ފުރުނު ސާވޭ ފޯމް-2ގެ ނަންބަރުއެވެ. މި ނަތީޖާ ދައްކާދޭގޮތުން އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއްގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަ ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ލިބޭކަމަށް ބުނެފައި ވަނީ ހަތްކުޅުންތެރިންނެވެ. އެއީ ޖުމްލަ ފުރި މީހުންގެ 17.50% މީހުންނެވެ. އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއްގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަ ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ނުލިބޭކަމަށް 33 މީހުން ބުނެފައި ވެއެވެ. އެއީ ޖުމްލަ ފުރި މީހުންގެ 82.50% މީހުންނެވެ.

5.4 މުބާރާތްތަކުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ބައިވެރި ވާ މިންވަރު މަދުވުން

ޗާޓް-3 { ކުޅިވަރު އެސޯސިއޭޝަން ތަކުން 2009ވަނަ އަހަރު ބާއްވާފައިވާ މުބާރާތްތަކުގެ އަދަދު}

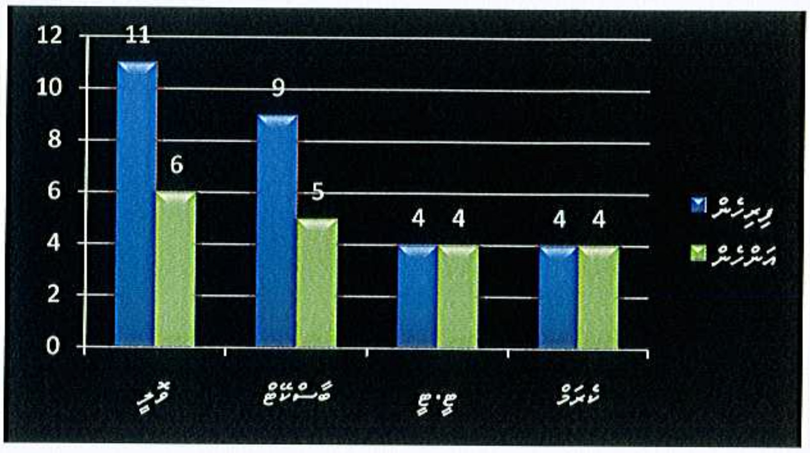

ޗާޓް-3އިން ދައްކުވައިދެނީ އެސޯސިއޭޝަންތަކުގެ އަހަރީ ކަލަންޑަރު-2009އަށް ބަލައިގެން ތައްޔާރު ކޮށްފައިވާ ގްރާފެކެވެ. މި ގްރާފުން ދައްކުވައިދޭ ގޮތުގައި ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން 2009ވަނަ އަހަރު ބާއްވީ ފިރިހެނުންނަށް ހަތްމުބާރާތެވެ. އަންހެނުންނަށް ތިން މުބާރާތެވެ. ބާސްކެޓްބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަނުން 2009ވަނަ އަހަރު ފިރިހެނުންނަށް ތިން މުބާރާތް ބާއްވައިރު އަންހެނުންނަށް ބައިވެރި ވެވޭގޮތަށް ބާއްވާފައި ވަނީ ދެ މުބާރާތްކަމެވެ. ޓޭބަލްޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަނުން 2009ވަނަ އަހަރު ފިރިހެނުންނަށް އަދި އަންހެނުންނަށްވެސް ބާއްވާފައި ވަނީ ހަތަރު މުބާރާތެވެ. ކަރަމް އެސޯސިއޭޝަނުން 2009ވަނަ އަހަރު އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް އަދި ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށްވެސް ބާއްވާފައި ވަނީ ހަތަރު މުބާރާތެވެ.

5.5 އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރުގާ ދެމިތިބޭ މުއްދަތު ކުރުވުން

ޗާޓް-4

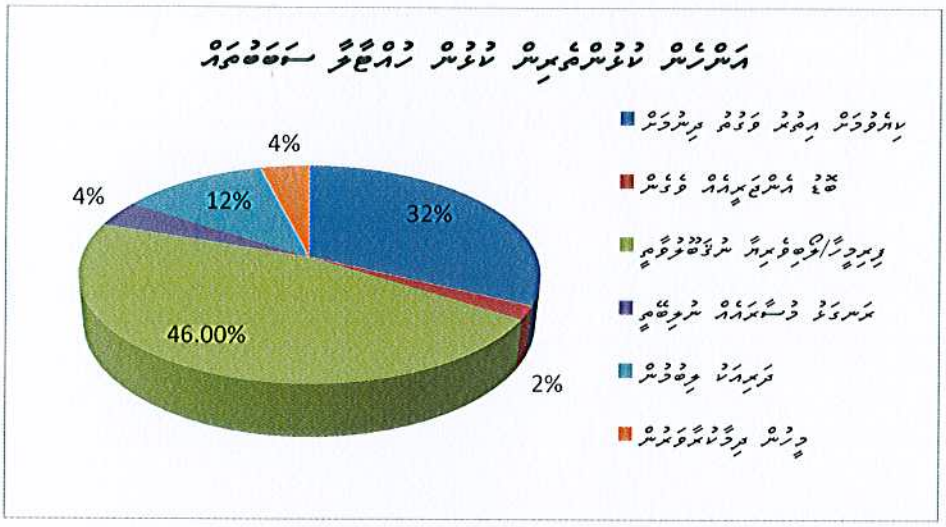

ޗާޓް-4އިން ދައްކުވައިދެނީ ސުވާލު ފޯމް-3ގެ ނަތީޖާއެވެ. ސުވާލު ފޯމް-3 ފުރުނީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރުގާ ދެމިތިބޭ މުއްދަތު ކުރުވުނީ ނުވަތަ އުމުރުގެ ވަކިހިސާބަކުން ކުޅުމާ ދުރުވީ ކީއްވެގެންތޯ ބެލުމަށެވެ. މި ސުވާލުގައި ބައިވެރި ކުރުވުނީ ކުޅިވަރު ކުޅެން ފެށުމަށްފަހު ކުޅުން ހުއްޓާލާފައިވާ 50 އަންހެނުންނެވެ. ޗާޓް-4އިން ދައްކާދޭގޮތުން ފޯމް ފުރި 32% މީހުން ކުޅުން ހުއްޓާލީ ޢާއިލާއަށް ވަގުތު ދިނުމުގެ ގޮތުންނެވެ. 2% މީހުން ކުޅުމާ ދުރުވީ ބޭބީ އެންޓަރީއެއް ވެގެންނެވެ. 46% މީހުން ކުޅުން ހުއްޓާލީ ކުޅިވަރު ކުޅުމަށް ފިރިމީހާ ނުވަތަ ލޮބުވެރިޔާ ނުރުހުންވާތީއެވެ. 4% މީހުން ކުޅުމާ ދުރުވީ ކުޅިވަރު ކުޅެގެން ރަނގަޅު އާމްދަނީއެއް ނުލިބޭތީއެވެ. 12% މީހުން ކުޅުން ހުއްޓާލީ ދަރިއަކު ލިބުމުންނެވެ. 4% މީހުން ކުޅުން ހުއްޓާލީ ކުޅިވަރު ކުޅޭ އަންހެން ކުދިންނާ މީހުން ދިމާކުރާވަރުންނެވެ.

5.6 އެސްޓިމޭޓްކުރެވުނު ވައި.ޓީ.ޕީ ގައި ތިބި ކުދިންގެ އަދަދު

ޗާޓް-5

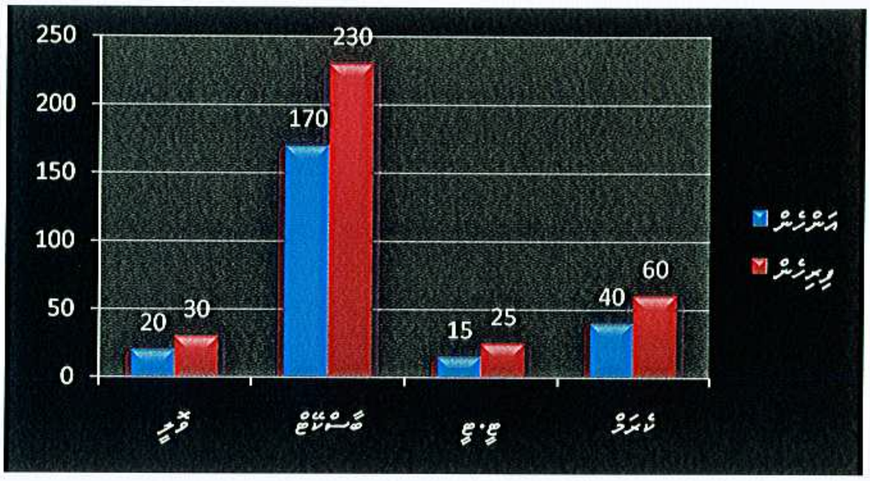

ޗާޓް-4އިން ދައްކާފައި ވަނީ މި ހިނގާ 2009ވަނަ އަހަރު ވައި.ޓީ.ޕީގައި ތަމްރީން ހޯދަމުންދާ ފިޓްނަސްގެ ކުދިންގެ އަދަދެވެ. މި އަދަދު ނަގާފައި އެވަނީ ދިރާސާ ހެދުމަށް އަޅުގަނޑު ކޯޗާ ހަމައަށް ކުރިޔަށް އެސްޓިމޭޓަކުން ވަކިންނެވެ. ޗާޓް-4ގެ މުޙާރުފުން ދައްކާގޮތުން ވޮލީގައި ތަމްރީން ހޯދަމުން ދަނީ 20 އަންހެން ކުދިންނާއި 30 ފިރިހެން ކުދިންނެވެ. ބާސްކެޓްގައި ތަމްރީން ހޯދަމުން ދަނީ 170 އަންހެން ކުދިންނާއި 230 ފިރިހެން ކުދިންނެވެ. ޓީ.ޓީގައި ތަމްރީން ހޯދަމުން ދަނީ 15 އަންހެން ކުދިންނާއި 25 ފިރިހެން ކުދިންނެވެ. ކަރަމްގައި ތަމްރީން ހޯދަމުން ދަނީ 40 އަންހެން ކުދިންނާއި 60 ފިރިހެން ކުދިންނެވެ.

5.8 އޮބްޒަރވްކުރި ބައެއް ފޮޓޯތަކުން

ފޮޓޯ-1:- 23 ޖުލައި 2009 މެކްސި ބޫސްޓަރ ވޮލީބޯލް ޓޯނަމަންޓް ޕޮލިސް ކްލަބް + ދިވެހި ސިފައިންގެ ކްލަބް	ފޮޓޯ-2:- 22 އޮކްޓޫބަރ 2009 41 ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީބޯލް މުބާރާތް (ލ. ފޮނަދޫއިން) ޕޮލިސް ކްލަބް + މާބައިދޫ އިސްދަރިވަރުންގެ	ފޮޓޯ-3:- 17 އޮގަސްޓް 2009 29ވަނަ ޤައުމީ ބާސްކެޓްބޯލް ޓޯނަމަންޓް ޗީ.ރެކްސް + ރެޑް ލައިން ސިޓީ
ފޮޓޯ-4:- 10 އޮކްޓޫބަރ2009، 5ވަނަ ވައި.ޑީ.ޕީ ކާނިވަލް ރެޑްހައުސް + ބްލޫހައުސް	ފޮޓޯ-5:- 10 އޮކްޓޫބަރ 2009، 5ވަނަ ވައި.ޑީ.ޕީ ކާނިވަލް ރެޑްހައުސް + ގްރީންހައުސް	ފޮޓޯ-6:- 15 ސެޕްޓެމްބަރ 2009 ވައި.ޑީ.ޕީ ކަރަމްގެ ޓްރެއިނިންގ ކުލާހެއް

ހަވަނަ ބައި

6.1 ޑިސްކަޝަން

ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތަކަށް ފާހަގަ ކުރެވުނު އެއްސަބަބަކީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރުވާ މިންވަރު މަދުވުމެވެ. އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވާ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯ ބެލުމަށް ހެދުނު ސާވޭ ފޯމް-1ގައި، ފޯމް ފުރި މީހުންގެ 29.33% މީހުން ބުނެފައި ވަނީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބަކީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރުވާ މިންވަރު މަދުވުމެވެ. ކުޅިވަރު ކުޅޭ ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިންނާއި، ކޯޗުންނާއި، ރެފްރީން، އޮފިޝަލުން އަދި ކުޅިވަރަށް ތާއީދުކުރާ މީހުންގެ މެދުގައި ކުރެވުނު ސާވޭގެ ނަތީޖާގައި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވާ އެއްސަބަބަކީ ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަން ލިބޭ ފުރުޞަތު މަދުވުމުންކަމަށް 29.33% މީހުން ބުނެފައި ވާތީ، ކުޅިވަރު ފަރިތަކަމަ ކުރުވުމުގެ ފުރުޞަތު އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ލިބޭތޯ ބެލުމަށް އަންހެން ކުޅުންތެރިންނާ ސުވާލު ކުރެވުނެވެ. އަންހެން ކުޅުންތެރިންނާ ސުވާލު ކުރުމަށް ހެދުނު ސާވޭ ފޯމް-2ގައި ސުވާލު ކުރެވުނު މީހުންގެ 82.50% ކުޅުންތެރިން ބުނެފައި ވަނީ ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަން އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ފުރުޞަތު ނުލިބޭކަމުގައެވެ. ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަން ފުރުޞަތު ލިބޭކަމަށް ބުނެފައިވަނީ 17.50% މީހުންނެވެ. މި ނަތީޖާއަށް ބަލާއިރު އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަން ފުރުޞަތު ނުލިބޭކަން އެނގެއެވެ.

ކުޅުންތެރިންނަށް ދަތިވެގެން މިއުޅެނީ ނުވަތަ އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީވުން ކުޑައީ އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރުން ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށްވުރެ މަދުވާތީކަމަށް ދަންނަވަން ޖެހެއެވެ. މި ހަކުޅުންތެރިންގެ ޕްރޮފައިލުގައި ހިމެނޭ ތިންއަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ކުޅިވަރުގާ ކުރިއަށްދުރުވައި ވަކި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަ ކުރާތީއެވެ. އެހެންކަމުން މި ތިންއަންހެން ކުޅުންތެރިންނާ އެއްފަދައިން އެހެން އަންހެން ކުޅުންތެރިންވެސް ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރުން އިތުރުކޮށްދިނަމަ އެކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ވާނެއެވެ. މި ދެންނެވި ސަބަބުތަކާހުރެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރުމަކީ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްކަމުގައެވެ. އަދި އަންހެނުން އެމީހުންގެ ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރާ މިންވަރު މަތިވުން އެއީ އެމީހުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީވުމަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ހުރަހެއްކަމުގައެވެ.

ޗާޓް-5ގައިވާ ގްރާފުން ބަލާއިރު ގައުމުތަކުގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަން ވައި.ޑީ.ޕީގައި ތަމްރީނުކުރަން، މި ދިރާސާއަށް ހޮވުނު ހަތަރު ކުޅިވަރުގައިވެސް ގިނަ ފިރިހެން ކުދިންނެވެ. އަންހެން ކުދިންނަށް ކުޅިވަރު އެސޯސިއޭޝަންތަކުގެ ވައި.ޑީ.ޕީގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަން ލިބޭ ފުރުޞަތު މަދެވެ. ޗާޓް-5ގައި ވާގޮތުން ފުޓްބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަންގެ ވައި.ޑީ.ޕީގައި ތަމްރީނު ހެދުމަށް ދިޔަ 30 ފިރިހެން ކުދިންނާއި 20 އަންހެން ކުދިންނެވެ. މިއީ ފިރިހެން ކުދިންނަށްވުރެ 10 ކުދިން މަދު އަދަދެކެވެ. ބާސްކެޓްބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަންގެ ވައި.ޑީ.ޕީގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަމުން ދިޔަ 170 އަންހެން ކުދިންނާއި 230 ފިރިހެން ކުދިންނެވެ. ބާސްކެޓުގައި ފިރިހެން ކުދިންނަށްވުރެ 50 އަންހެން ކުދިން މަދެވެ. ބާސްކެޓްބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަންގެ ރައީސް އަޙްމަދު ޝާހިދު (2009) ވިދާޅުވި ގޮތުގައި މިހާރުވެސް ބާސްކެޓްބޯޅައިގެ 16 އަހަރުން ދަށާއި 19 އަހަރުން ދަށުގެ ޓީމުތަކަށް އަންހެން ޓީމެއް ނުހެދޭ. ޓޭބަލްޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަންގެ ވައި.ޑީ.ޕީގައި ކުޅިވަރު ފަރިތަކުރަމުން ދިޔަ 15 އަންހެން ކުދިންނާއި 25 ފިރިހެން ކުދިންނެވެ. 2009-10-13 ދުވަހު އަޅުގަނޑު އޮބްޒަރވްކުރި ޓީ.ޓީގެ ކޯޗިން ކުލާހަށް 14 ފިރިހެން ކުދިން ހާޒިރުވި އިރު އަންހެން ކުދިންގެ ތެރެއިން ހާޒިރުވި ތިންކުދިންނެވެ. އެތިން ކުދިންގެ ހަރަކާތްތަކެއްވެސް ބޭރަށް ފެނުނީ އެކަހެރިވެގެން ކުޅުން އުޅޭތަނެވެ. ކޯޗުގެ ފާހަގަކުރެވުނުވެސް ފެނުނީ ބޭރު ފިރިހެން ކުދިންނަށް ބޮޑަށްކަމުދާތީއެވެ. އަންހެން ކުދިން ހާޒިރުވާ ނިސްބަތް މަދުވުމަކީ ފަރިތަކުރުވާން މިންވަރު މަދުވާން ސަބަބެކެވެ. ހަމައެކަނިވެސް ހާޒިރުވާ ކުދިން މަދުވުމަކީ އެ ކުޅިވަރެއް ފަރިތަކޮށްދިނުން ހުރަސް ކޯޗުންގެ އިޙްތިރާމްކަން ލިބޭ މިންވަރު ކުޑަވާނެކަމަށްވާތީއެވެ. ކެރަމް އެސޯސިއޭޝަންގެ ވައި.ޑީ.ޕީގައި ތިބި 40 އަންހެން ކުދިންނާއި 60 ފިރިހެން ކުދިންނެވެ. މި ހުރިހާ އެސޯސިއޭޝަންތަކުގެ ވައި.ޑީ.ޕީގައިވެސް އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ކުޅިވަރު

ފަރިތަކުރާ އަންހެން ކުދިން މަދެވެ. ހަމައެހެން އެސެސްމަންޓުން ބަލާއިރު ވައި.ޖީ.ޕީގައި ފަރިތަކުރުމުން ދަށީ 245 އަންހެން ކުދިންނާއި 345 އަންހެން ކުދިންނެވެ. މިއީ އަންހެން ކުދިންނަށްވުރެ ފިރިހެން ކުދިންގެ 100 ކުދިން އިތުރު އަދަދެކެވެ. މި ތަފާތު ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާގެ ކުދިންތަކުން ވާދަކުރާ ކުރިމަތިލުމުން ފެންނާނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ކުރިޔަށް އެސެސްމަންޓުގެ ފާސްކުރާ ޖުމުލަ ވައި.ޖީ.ޕީގައި އަންހެން ކުދިން މަދުވުމުގެ އިތުރުން، ވައި.ޖީ.ޕީގައި ތިރީ ދިރާސާގެ ކުދިންގެ ތެރެއިން ފަރިތަކުރުމުން ތަފާތު އަންހެން ކުދިން ހާސިލުކުރި ނަތީޖާ ފިރިހެން ކުދިންނަށްވުރެ މަދެވެ. އަދި ފަރިތަކުރުން ފުރިހަމަ ހާސިލު އަންހެން ކުދިން މަސައްކަތްތަކާ މިންވަރު ފިރިހެން ކުދިންނަށްވުރެ ކުރެއެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ އަންހެން ކުދިންގެ ކުރިއަރާ ފިރިހެން ކުދިންތަކާ އެއްފެންވަރަކަށް ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި ދެންނެވިދާނެއެވެ.

ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދިރާސާގެ ކުދިންތަކުން ވާދަކުރާ ކުރިމަތިލުމުން ފިރިހެންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުދިން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު އެއްސަބަބަކީ މުބާރާތްތަކުގައި ބައިވެރިވާ މިންވަރު މަދުވުމެވެ. ސާވޭ ޗާޓު-1 ގައި މިންގެ ތެރެއިން 13.33% މިން ބޭނުމެއް ނެތި އަންހެނުންގެ ކުރިމަށް ތަރައްޤީ ނުވަނީ އަންހެން ކުދިންތަކުން ބައިވެ މުބާރާތްތައް މަދުވުމުން ކަމުގައެވެ.

ދިރާސާ ކުރުމުން ހާމަވެގެން ހަމައެހެން ކުރިމަތިން ބަލާއިރު ޖީ.ސީ.އޭ ކުރިމަތިލި ހުރި މުބާރާތްތަކުގެ މި ބައިވެރި އަންހެންނާއި ފިރިހެންނުން ބައިވެރިވެވޭގޮތަށެވެ. ކުރިމު އެސެސްމަންޓާއި ޓީ.ވީ.އެމްއާއި އެސެސްމަންޓުން އިންޓަރނޭޝަނަލް މުބާރާތް ބައިވެރި ފިރިހެން ކުދިންނާއި ކުރިއަރަނީ ޖުމުލަ ސަބަބަކީ މި ދިރާސާގެ ކުދިންނާއި ބައިވެރިވާ މުބާރާތްތަކުގެ ކުރިޔަށް ވާދަވެރި ފާހަގަވެއެވެ. ނަމަވެސް މިސާލަކަށް އަހަރެ ކުރުގައި އިންޓަރ ސްކޫލް މުބާރާތްތަކުގައި މިކަން ޓީމު އެސެސްމަންޓް ނަތީޖާ ކުރުގައި ކުރު އެސެސްމަންޓްގެ ބައިވެ އިސްކޫލް ސްޕޯޓްސް (2009) ވިދާޅުވިއެވެ. ޓުވިސްޓް އެސެސްމަންޓާއި ބާސްކެޓްބޯލް އެސެސްމަންޓުން ބަލާއިރު ފިރިހެން ކުދިންނުން ނުވަތަ ފިރިހެން ޖުމުލަކަން ބައިވެރި ވޮލީބޯލް ޓީމު މުބާރާތްތަކުން އަންހެން ކުދިންނުން ނުވަތަ އަންހެން ޖުމުލަކަން ބައިވެރި ވޮލީބޯލް ޓީމު މުބާރާތްތައް މަދުވެ. ޗާޓު-3ގައިވާ ގޮތުގެ ބަލާއިރު މިހާރު 2009ވަނަ އަހަރު ޓުވިސްޓް އެސެސްމަންޓުން ފިރިހެން ކުދިންނުން ބައިވެރިވޮލީބޯލް 11 މުބާރާތް ޓީމުތަކާއި ވާއިރު އަންހެން ކުދިންނުން ޓީމުތަކާއި ވަނީ ހަމަތަކެވެ. މިއީ ފިރިހެން ކުދިންނުން ޓީމުތަކާއި މުބާރާތްތަކުން ފަސްގުނަ މަދު އަދަދެކެވެ. އަދި ޓުވިސްޓް

އެސެސްމަންޓުގެ ޖެންޑަރް ސަބަބުތަކީ ހުސައިން މުޙައްމަދު (2009) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި އަންނަ އަހަރުގެ ސާތް ގްރޭޑްސްގައިވެސް ދިވެހި ފިރިހެން ވޮލިބީލް ވާދަ ކުރާނެއެވެ. އެހެންކަމުން މިއީވެސް އަންހެން ކިޔުންތެރިންނަށް ނުވިޔަ ހުރަސްތަކެއް ފިރިހެން ކިޔުންތެރިންނަށް ދިމާވެގެންދަނީއެވެ. ބާސްކެޓްބޯޅަ އެސެސްމަންޓުގެ 2008ވަނަ އަހަރުގެ ކުރިވަރު ކަމަށްޓަކައި ފިރިހެނުންނަށް [redacted] ނުންނަށް ބައްވާލައި ވަނީ ފަސްދުވަސްތަކެވެ. ދިރާސާ ކުރުމަށް ހާރުކާއި ހަމައި ކުދިވަރުގެ

ބައިވެރި ވެވޭނެ އެތުލީޓުން، އަންހެނުން ކުރިން ބައިވެރި ކޮށްފައި ވަނީ ހަމައެކަނި 19 އަހަރުން ދަށުގެ އުމުރު ފުރާގައި އެކަނށެވެ. ސްކޫލު މަދަރުސާތަކުގެ ވޮލީ [illegible] ދިރާސާގެ ދަރިވަރުންގެ ފަރާތުން މިފެންނަ ކުޅުމުގެ ތަފާތު [illegible] ދިމާވާ ސަބަބަކަށް މިކަން ފެނިގެންދެއެވެ. [illegible] [illegible] އިންޓަރ އެޓޮލް [illegible] ވޮލީ [illegible] (2009)ގައި [illegible] ރާއްޖެތެރޭގައި ފިރިހެނުން ވޮލީ މުބާރާތްތައް ބާއްވާތާ 13 އަހަރު ވެއްޖެ، އަތޮޅު އަދި ޓީމް މުބާރާތުގެ ނަމުގައި އަންހެނުންގެ ވޮލީ މުބާރާތް ފެށުނީ ފަހަކުން ބާއްވަނީ މިއަހަރު (2009)އެވެ. 13އަހަރު ދުވަހުގެ މި ތަފާތު ރާއްޖޭތެރޭގައި ވޮލީ ކުޅޭ ދިރާސާގެ ކުޅުންތެރިންގެ ފަރާތުން ފެންނަނަމަ ވޮލީގާ ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީވެފާ ސަބަބަކީ ވެސް އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް މުބާރާތްތައް ބާއްވާން ފުރުސަތު [illegible].

މުހައްމަދު [illegible] (2005) [illegible] ގޮތުގައި އެފް.އައި.ވީ.ބީގެ [illegible] [illegible] [illegible] ރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ވޮލީ ޓީމް ވަނީ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ހިމެނިފައެވެ. މި ފުރުސަތުގައި ރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ޓީމް [illegible] 2005ވަނަ އަހަރުގެ ފެބުރުއަރީ ދުބާއީގައި ބާއްވި [illegible] [illegible] [illegible] ވާދަކުރުމުގެ ސަބަބުންނެވެ. މި ކާމިޔާބު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ވޮލީ ޓީމް މި [illegible] ބައިނަލް އަގުވާމީ މުބާރާތް ތަކުގައި ރާއްޖޭގެ ފިރިހެން ވޮލީ ޓީމް ބައިވެރިވެ، އެކަށީގެންވާ ކުޅުމެއް ދައްކަން ފެށުމުންނެވެ. މި [illegible] ރާއްޖޭގެ އަންހެން ޓީމް [illegible] މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ކަމެކެވެ. ޖައުފަރު ރަޝީދު (2007) [illegible] ގޮތުގައި [illegible] ކުޅުމުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމަށް [illegible] އެންމެ މުހިންމު [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުޅުންތެރިންގެ [illegible] ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަންހެނުންގެ [illegible] ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް [illegible] އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް [illegible] [illegible] އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު ތަރައްޤީ ކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible]. މުހައްމަދު [illegible] (2005) އަދި ޖައުފަރު ރަޝީދު (2007) [illegible] [illegible] [illegible] އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު ތަރައްޤީ [illegible] ފިރިހެނުންނާ [illegible] އަންހެން ކުޅުންތެރިންނާ [illegible]

ހޯދައިދޭން ޖެހެއެވެ. ބައިނަލް އަޤްވާމީ އެހެން މުބާރާތްތަކުން ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ލިބޭ ފުރުސަތުތައް އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ހޯދައިދިނުމަށް ދިވެހިން އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތަކުގައި ތަރައްޤީވުމުގައި ކުރިމަތިވާ ހުރަސްތަކެވެ.

ކުޅިވަރު ކުޅޭ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ލިބިދޭފަދަ ފުރުސަތު އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ހޯދައި ނުދެވުން މިއީ، ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ކުރަން ސަރުކާރުން ކުރައްވާ މަސައްކަތްތަކުގައި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ކުރަން އިހުމާލު ވެފައިވާތީއެވެ. އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިކުރަން ސަރުކާރުން އިސްކަންދީ މިންވަރު ކުޑަވުމަކީ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ވުމަށް އެއީ ހުރަހެއްކަމުގައި ސާފް ގޭމް-1 ފަހަރު މެޑަލްގެ ތަފާތުން 14.66% މެޑަލް ބޮޑުވައި ފެނެއެވެ. އަދި އިންޑިއާއިން ކުރިއަށް މެޑަލްގެ ތަފާތުން ގިނަބަޔަކު މިކަމަށް އެއްބަސް ވެއެވެ. އެހެންކަމުން އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތި ކުރަން ސަރުކާރުން އިސްކަން ދޭ މިންވަރު ކުޑަވުން މިއީ އަންހެނުންގެ ކުޅުން ފިރިހެނުންގެ ކުޅުމާ އެއްފެންވަރަކަށް ތަރައްޤީވުމުގައި އުނިވަރަށް ހުރަހަކަށްވެއެވެ.

ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދިރާސާގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތަކުން ފާހަގަ ކުރެވުނު އެއްސަބަބަކީ ކުޅިވަރު ކުޅުމުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިން ދެމެހެއްޓުމުގެ މުއްދަތު ކުރުވުމެވެ. ސާފް ގޭމް-1 ފަހަރު މެޑަލްގެ ތަފާތުން 12% މެޑަލް އެއްބަސްވަނީ ޤައުމީ ފެންވަރުގާ ދިރާސާގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުގައި ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވަނީ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރާ ދެމެހެއްޓޭ މުއްދަތަށް އަންހެން ކުޅުންތެރިން ކުޅިވަރާ ދެމެހެއްޓިގެން ނުވުމެވެ. ޒާހިރު ނަސީރު (2009) ވިދާޅުވަނީ އަދި ދިވެހި އަންހެނުން ޤައުމީ ފެންވަރުގާ ފެންވަރުގެ ކުޅިވަރުތަކުގައި ވާދަކުރުމުގައި ކުޅިވަރުތަކާ އެއްފެންވަރަކަށް ތަރައްޤީ ނުވަނީ ބާރުއަޅައިން ބައިނަލް އަޤްވާމީ ވެސް ކުޅިވަރުތަކުގައި ތަރައްޤީވުމަށް ކާމިޔާބުވެ ސަޤާފީ ވެރިން އަދި މުޖުތަމަޢު އަދިގެ ދިރާސާގެ އުފެއްދުމުގެ [illegible] ... މިއީ އިންޑިއާއިން ކުރި ވެސް މެޑަލް އެއްބަސްވި ކަމެވެ. ވެސް ބައެއް ފަހަރު

[redacted]

ކުރަށް ޖަވާބުދާރީކަމުން މަޢުލޫމާތުތަކުގައި ބައިވެރިކަމާ އަންހެން ޓީޗަރުން މަދުވެފައިވާ މި ސަބަބުތަކުގެ އިންޖީނިއަރު ކުރި

ގިނަ މީހުން އެއްބަސްވެއެވެ.

ބޭސްލައިން އެސެސްމަންޓްގެ ނަތީޖާ އާދިލް (2009) ވިދާޅުވި ގޮތުގައި 16އަހަރުން ދަށާއި 19

އަހަރުން ދަށުގެ ޓީނޭޖަރ އަންހެން ބޭސްލައިން ޖީލުގެ މީހުންނަށް ނުވެވެ. ސަގާފަތުގެ އާދިލް ފާހަގަ ކުރައްވާ

ވީ.ޓީ.ވީގައި ވަރަށްކުރިއަށްދާ ގިނަ އަންހެން ކުދިން ސަސްލަ މަޖިލިހުގައި ހިތަވަން ފެންނާނެ ކިޔަވާ ދަރުވަރުގެ. އާދިލް

(2009) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ކުދިން ދަރުވަރުގެ މަޤުބޫލު ސަގާފަތް އެކިދިންނުގެ ކުރިމަތީ ވަރަކަށްގެއެވެ. ބައެއް ކުދިން

ހިތްވަރު ސަމާލު ކުރުވަރުގަނޑު ކުދިން ދަރުވަރުގެ ބެލެނިވެރިން ބޭނުން ވަރަށްވެ. އަނެއްބައި ކުދިން ޓީބީވެރިޔަކު

ހާރުކަރުދާސް ޓީވީގެ ގޮތުން ގެރެގެން އުޅޭ ވިދާޅުން ކުއްޖާ ނުފަބުލުވާވާ ކުރިޔަށް ދަރުވަރުވެއެވެ. އާދިލް ފާހަގަ ކުރާ

ގޮތުގައި މިއިން ސަގާފަތް މެދުވެރި ނުވާކުދިންނަށް ވާގޮތުގެ، އެކުގައި ވީ.ޓީ.ވީގައި އުނުން އެއްވުރާ ގިނަ ކުދިން ކުދިން

ހުއްޖަތުގެން ކުރިއަށް ދުރުވަރުން، ދުރުވަރުގެންސް ކުދިން ހުއްޖަތުވާއެވެ.

އުމުރުގެ ކޮންމެވެސް ދަރަޖަވެރިއެއްގައި ކިޔަވާ ކުދިއަށްމަރުކަޒު ދާއިރާ ކިޔަވާ ކުދިން ހުއްޖާ ތައްޔާރީވާ

މީހުން ތައްޔާ ވުރެއް ސާފު ގްރޭޑް-3ގައި އެބޭނުން ކިޔަވާ ހުއްޖާ ތާއީދު ސަގާފަތްތަކުގައި ބަޔާ ހަކަތަ ވާހަކަކޮށްވައި

ވެއެވެ. މި ސަގާފަތް ގްރޭޑް-4ގައި އެވަނީއެވެ. ގްރޭޑް-4އިން ދައްކާކޮށް ސާފު ގްރޭޑް-3 ވުރި 46% މީހުން ކުދިން ހުއްޖާ

ކިޔަވާ ކުދިން ވިދިވި ނަތީޖާ ޓީބީވެރިޔާ ނުފަބުލު ވާފައެވެ. 32% މީހުން ކުދިން ހުއްޖާ ހިތްވަރުން ވަގުތު ދިނުމުގެ

ގޮތުންނެވެ. 12% މީހުން ކުދިން ހުއްޖާ ދަރިވަރު ލިބެމުންނެވެ. 4% މީހުން ކުދިން ދުރުގެ ކިޔަވާ ކުދިންގެ ބަހަނާގެ

އާދަރިއްޔާ ނުލިބޭއެވެ. 4% މީހުން ކުދިން ހުއްޖާ ކިޔަވާ ކުރި އަނެއްކާ ކުދިންނާ މީހުން ދިމާކުރާވަރުނުންނެވެ. 2%

މީހުން ކުދިން ދުރުގެ ބޭރު އެންޖީނިއަރު ވެގެންނެވެ. މި އަދަދުގެ ކުދިންތަކުން ކޮންމެ ސަގާފަތަކަށް ނަގަވާފައި ކިޔަވާ

ދަރުވަރު ކިޔަވާ ކުރި ކުދިންތަކުން މަދުވާނެ ކަމެއްވެ. އަދި އެކޮޅުން ކުދިންތަކުން މަދުވަރު ކިޔަވާ ތަރައްޤީ ނުވަތަ

ކުރިމަތިވާ ހަރަކާތެވެ. އެކަމަކު ސަގާފަތްތަކަށް ނަގަވާފައި މި އަންހެން ކުދިންތަކުންނަށް ކިޔަވާރު ދުރު ތިބޭ މުއްދަތު

ކުރުވަރު އަންހެނުންގެ ކުދިން ތަރައްޤީ ވުމަށް ކުރިމަތިވަ ހަރަކާތެވެ.

ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދިރާސާގެ ކުށްވެރިން ވާދަ ކުރާ ކުރިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުށުން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުކަމުން ވާހަކަ ކުރުމުން އެއްސަބަބަކީ ގިނަ އަންހެނުން ކުށްވެރިން ވަކިކުރެވިފައިކަން ހުއްޓަ ނުވެ، އެއްކުލަވަރަކަށްވުރެ ގިނަ ކުށްތަކުގައި ބަރާބަރުކޮށްދީ ވުމެވެ. ޓޭބަލް-5އިން ދައްކާދޭގޮތުން ސާފު ޗާޓް-1 މުޅި މީހުންގެ ތެރެއިން 6.66% މީހުން ފެނުނީ އަންހެނުންގެ ކުށަކު ތަރައްޤީ ނުވަނީ ކުޑަކު ކުދި ގިނަ އަންހެނުން ކުށްވެރިން އެއްކުލަވަރަކަށްވުރެ ގިނަ ކުށްތަކުގައި ބަރާބަރުކޮށްދީ ފެނެއެވެ. ޓޭބަލް-4 ގައިވާ މަޢުލޫމާތު ހުކުމްކުރެވުނު ކުށްވެރިންނަށް ބަލާއިރު އާއްމުގޮތުގައި ހިމާ މިން ފިރިހެނުން ކުށްވެރިން ފަދަ ކުރުމަކީ ހަމައެކަނި އަ ކުށްވެރިން ގާބަ ފެނިގެން ކުށްތަކެވެ. ނަމަވެސް ޓޭބަލް-4 ގައިވާ ގިނަ އަންހެނުން ކުށްވެރިންނާއި ބަރާބަރު ފަދަ އެއްކުލަވަރަކަށްވުރެ ގިނަ ކުށްތަކެއް ވާނެ ކުރެވެއެވެ. މިގޮ ތެރެއިން އެއްކުށްވެރިއަކު ބަރާބަރު ފަދަ ގިނަ ކުށްތަކެއް ކުރެއެވެ.

ބޮސްކާޑިބޯލް އެސޯސިއޭޝަނުގެ ރިޕޯޓް އަހުމަދު ޝާހިދު (2009) ވިދާޅުވަނީ ބޮސްކާޑިބޯލް އެސޯސިއޭޝަނުން ބޭރު މުބާރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ފިރިހެނުން ކުށްވެރިން ކުޅޭ މުބާރާތް ތަކަށްވުރެ އަންހެނުން ކުށްވެރިންނަށް ބޭރު މުބާރާތްތައް މަދުވަނީ ބޮސްކާޑި ކުޅޭ ގިނަ އަންހެނުން ކުށްވެރިން އަދިވެސް ކުރިވަރުތަކުން ކުޅުނީ އިކުރިވަރުތަކަށް ކުށްވެރިންނަށް ވަގުތު ދިނުމެވެ. ޓީމްބޯލް އެސޯސިއޭޝަނުގެ ޖެނެރަލް ސެކްރެޓަރީ ހުސައިން މުޙައްމަދު (2009) ވިދާޅުވީ ޒަމާނުގައި ޓީމްބޯލް އެސޯސިއޭޝަނުން ބައްލަވާ ހުރިހާ މުބާރާތްތަކުގައި އަންހެނުން ކުށްވެރިން ބައިވެރި ކުރުމުގައި ދަތިތަކެއް އެބަހުއްޓެވެ. ނަމަވެސް އެބޭފުޅާ ފާހަގަ ކުރައްވަނީ ގިނަ އަންހެނުން ކުށްވެރިން ޓީމުގެ ހިމެނުން ނުކުތުމައް ބޮސްކާޑި ފަދަ ކުރިވަރުތަކާ ހަރަކާތްތެރިވުމަށް އެހެން ކުރިވަރު ތަކެއް ކުށްވެރިންނަށް ވަގުތު ޖެހުމެވެ. ހުސައިން މުޙައްމަދު (2009) އިތުރަށް ވިދާޅުވީ ދައުރުގައި ޓީމް ކުޅޭ ގިނަ އަންހެނުން ކުށްވެރިން އެހެން ކުރިވަރުތައް ކުޅުމުގެ ސަބަބުން އެކުށްވެރިންގެ ޓީމް ކުޅުމަށް ނުދެވޭ އަސަރު ކުރާކަމަށް ޖެހުމު ކުރެވުނެވެ. ނަމަވެސް އެބޭފުޅާ ފާހަގަ ކުރައްވަނީ މިސާލަކަށް ނެޓްބޯލް ނުވަތަ ބޮސްކާޑިބޯލް ގިނަ ކުށްވެރިއަކު އެއިން މުބާރާތަކަށް ފިރިހަމަކުރުމާއި ޖެހުމަށް ފިރިހަމަކުރެވޭ ޖެހުމަކީ، ޓީމު މުބާރާތުން ހުސްކުރުމަށް، ޓީމުގައި ބޮޑުތަކާ އުޅުމަށް އަދިވެސް ދަސްކުރާނެއެވެ. މިއީ ވަސީލަތުގެ ނުލިބެއެވެ. އެހެންކަމުން ދެންނެވީ އެއްކުރިވަރަކުން ގިނަ ކުރިވަރުތަކުގައި އަންހެނުން ކުށްވެރިން ހަރަކާތްތެރިވުމަކީ އަންހެނުންގެ ކުރިން ތަރައްޤީވުމަށް އެއް ހުރަހެއްކަމުގައެވެ.

މުޖުތަމަޢުގެ ދިނަމިނުން ދުނިޔޭގެތެރޭގައި އަންހެން ކުދިން ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫނެވެ. މިއީ ގައުމީ ފެންވަރުގާ ދިވެހިންގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުގައި ފިރިހެންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބެކެވެ. ސާފް ގޭމް-1 ފުރިޔާޒުންގެ ތޮރައިން 12% ވުރެން ދުނިޔޭގެތެރޭގައި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ އަންހެނުން ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ރަނގަޅުނޫން ކަމެއްކަމުގައި މުޖުތަމަޢުން ދެކޭތީއެވެ. ހިލާރީ ޓަޔިލް (1998) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގެ ވިސްނުންތައް ވަރަށް ފަހަކަށް ޖެހެންދެން ގަބޫލުކުރެވުނު ގޮތުގައި ކުޅިވަރަކީ ފިރިހެނުންގެ އެއްޗެކެވެ. ކުޅިވަރުގާ އަންހެނުން ކުޅޭ ޤާބިލު ނޫނެވެ. ޖުލިއާ ވަޔިޓް (2000) ލިޔުއްވާ ގޮތުގައި މިގޭ ވިއްސަކަން ސިޔާސަތަކަން އަދަބުކުރިއަން ވިސްނާވާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައިވެސް ދިސަ ކުޅިވަރަކީ އާއްމުކޮށް ފިރިހެނުން ކުޅޭ ކުޅިވަރުތަކެވެ. ބަރާބަރަށް ކުޅިވަރުތަކަށް ތަޢާރަފުވެގެން އައި ދުވަސްވަރު އަންހެނުން ކުޅޭ އުޅުނީ ވަރަށް އާދައިގެ ގޭތެރޭގައިވި ކުޅިވަރުތަކެވެ. ނަމަވެސް މިހާރަކަށް އައިސް ކުޅިވަރުތަކުގައި ފިރިހެނުންނާ އެއްފަދައިން އަންހެނުންވެސް ބަރާބަރަށް ބައިވެރިވަމުން ދިމާވާ ދަތިތަކާ ކުރިމަތިލަމުން ހިނގާދެއެވެ. އަދިވެސް އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތަކަށް ރަނގަޅު ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ދިމާވާ ހަރަދުތަކުގެ އިތުރުން ދިވެހި ޤައުމުގައި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތަކަށް ރަނގަޅު ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ހުރަސް އެޅިފައިވާ ކަމެވެ. ޖުލިއާ ވަޔިޓް (2000) ލިޔުއްވާފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ޖީ.ޖީ، ބެއިޖިންގް ބޮޑު، ފަދަ ކުޅިވަރުތަކުން ދުރުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިން ފެންނަމުން މުޖުތަމަޢުގެ ވިސްނުމުގައި ޤަބޫލު ކުރާ ކަމަކަށް ނުވެއެވެ. އަންހެން ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ގަސްކާޓު ނަމަވެސް ފުޓްބޯޅަ ކުޅުން ފަހައިރަން "ހުރި ފިރިހެން އަންހެނުން ނުވަތަ އޮންނައިރު ފިރިހެނުން އެކު ދިހަތަ" ކިޔާފައި އެކުޅުންތެރިއަކާ ދިމާވުން ކުރިން އެއް އަންހެން ކުޅުން ބެލުންތެރިން ކުޅިވަރުގައި ކުރިއަށް ދިޔަމަ ހުރަސް އެޅި ކަމެއްކަމަށް ޖުލިއާ ވަޔިޓް (2000) ފާހަގަ ކުރައްވައެވެ. މިގޮތުން މުޖުތަމަޢުން ދެކެމުންދާ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ވުމަށް އެކި ހުރަސްތަކެވެ.

ގައުމީ ފެންވަރުގައި ދިވެހިންގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަ ކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެނުންނާ އެއްފެންވަރަކަށް އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތަކަށް ފާހަގަ ކުރެވުނު އެއްސަބަބަކީ ކުޅިވަރަށް ތަމްރީނާ ފަރާތްތަކުން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ތައްޔާރު ކުރާ ޕްރޮގްރާމް ކުޑަވުމެވެ. އަންހެނުންގެ ކުޅުންތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބަކީ ކުރެއްވި ބޮޑުވަރަށް ފުރުޞަތު ސާފް ގޭމް-1ގެ ނެޝަނަލް ޓީމުން ގޭމް ފުރި ވުރެންގެ 8% ވުރެން ބޮޑަށް އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ ކުޅިވަރަށް ތަމްރީނާ ފަރާތްތަކުން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ތައްޔާރުކުރާ ޕްރޮގްރާމް ކުޑަވުމެވެ. މިގޮތުން އިބްރާހީމް ހާމިދު އަބްދުﷲ ޙަސަން (1993) ލިޔުއްވާފައިވާ ގޮތުގައި 1992ވަނަ އަހަރު ބޭއްވުނު ސައުތު އޭޝިއަން ފެޑަރޭޝަން ގޭމްސް ގައި މޯލްޑިވްސް 18 އިވެންޓެއް

ފިރިހެން ޖީލު ބައިވެރިކުރުވާ ފަދައިން އަންހެން ޖީލުތައް ބައިވެރިކުރުވައި ވަނީ އެންމެ ދުރު އޮފީހަކުންނެވެ. މިއީ ސަރުކާރުގެ އޮފީސް ކަށްފުރިތަކުން އަންހެނުންގެ ކިޔުންތެރިކަން ތަރައްޤީ މިންވަރު ކުޑަކަން ހާމަވާ ކަމެކެވެ. ހުސައިން މުޙައްމަދު (2009) ވިދާޅުވެ ގޮތުގައި ބެލެނިވެރިންގެ ވަރަށް ބޮޑު ތަރުބިއްޔަތު ފިރިހެން ކުދިންނަށް ލިބެއެވެ. ހާއްސަކޮށް ސިފައިން، ފުލުހުން އަދި ބަނޑޭސްވާފަދަ ބޮޑެތި ކުށްތަކުގެ ކުރިމަތީގައި ކުދިން ކުރިއަށް ދިއުމަށް ކުދިންނަށް ދަސްކުރުމަށް ހަދާ ކުދިންގެ ބާރު ކުރިއަރުވަމުން ގެންދެއެވެ. މިދިޔަ 2008ވަނަ އަހަރުގެ ޤައުމީ މަޤާމުތަކުގައި ސިފައިންނާ ދިމާއްސަބަބު "މާހުއް" ޢަމަލުއައްޔާ ބައްޓަންކުރެވި މަސްތަރި ސަލާމަތް ސަރުކާރުގެ އެހީތެރިކަމައި ޖާގަ ނެތިގެން ބައެއް ކިޔަވާދިނުމުގެ ފުރިހަމަކޮށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ހުސައިން މުޙައްމަދު (2009) ވިދާޅުވެއެވެ. މިފަރާތަކަށްނޫން އެހެނިހެން ފިރިހެން ކުދިންގެ ބޮޑުކަން ކުރިމަތި ކިޔަވާ ގޮތުގެ ފަރާތްތަކުން ވަރަށް ބޮޑު ތާއީދު ކުރާކަމެވެ. ކިޔަވަރު ކުދިވާ ފާރުމަތަކުން އަންހެނުންގެ ކުދިން ތަރައްޤީ ނިކުންނަވާ އަންހެނުންގެ ކުދިން ތަރައްޤީވުމަށް ކުރިމަތިވާ ހުރަހެއްކަމަށް. ޖަދުވަލު-4ގައި ވާގޮތުން ކުދިންތަކުގެ ޕޯޓްފޯލިއޯ ބަލާއިރު އެ ހުރި ކުދިންތަކުން އެކިގޮތްގޮތުން ތަރައްޤީ ލިބިކަމަށް ބުނެއެވެ. ބައެއް މީހުންނަށް ހާއްޖެހިޔަސް އަނެއްބައި މުހިންމު ކަމުގެ ރިޢާޔަތް ބުނެއެވެ. ބައެއް ކުދިންތައް ފިރިހާތޯއެވެ. ނަމަވެސް ތަފާތު ނެތްކަމެވެ. މި ކުދިންނާއި ކިޔަވާދޭ ކިޔަވާދިނުމުގައި ދިނަ ފާޑުކިޔުމެއް ތަރައްޤީ ލިބިގެންކަމުގެ ތަރައްޤީ ނިކުމެ އަންހެން ކުދިންގެ ކުދިން ތަރައްޤީވުމަށް ކުރިމަތިވާ ބައެއްގެ ތަރައްޤީ ބޭނުންވާކަން އެނގެއެވެ.

ކިޔަވަރަން ތަރައްޤީގެ ފެންވަރުތަކުން ފިރިހެން ކުދިންތަކުން ތާއީދު ކުރާ މިންވަރަށް އަންހެން ކުދިންތަކުން ތާއީދު ކުރާ ބެލުމަކަށް ފުރުސަތު ސަފު ޖަދުވަލު-4ގެ ނަތީޖާއަށް ބަލާއިރު ފިރިހެން ކުދިންތަކުން ތާއީދު ކުރާ މިންވަރަށްވުރެ އަންހެން ކުދިންތަކުން ތާއީދު ކުރާމިންވަރު ކުޑައެވެ. ޗާޓް-6ގައި ދައްކާދޭގޮތުން ޝާމިލު ކުދިން 75 މީހުންގެ ތެރެއިން 18.66% މީހުން އެންމެ ބޮޑަށް ތާއީދު ކުރަނީ ފިރިހެން ކުދިންތަރިއާ-2 އެވެ. 16% މީހުން އެންމެ ބޮޑަށް ތާއީދު ކުރައްވަނީ ފިރިހެން ކުދިންތަރިއާ-1 އެވެ. 14.66% މީހުން އެންމެ ބޮޑަށް ތާއީދު ކުރަނީ ފިރިހެން ކުދިންތަރިއާ-3 އެވެ. ވީމާ ފިރިމީހުންގެ 12% މީހުން އެންމެ ބޮޑަށް ތާއީދު ކުރަނީ ފިރިހެން ކުދިންތަރިއާ-5 އެވެ. އެންމެ މަދުބޭފުޅުން ކުދިންތަރިއާއަކީ އަންހެން ކުދިންތަރިއާ-2 ކަމަށް 12% މީހުން ދެކޭއިރު، 8% މީހުން އެންމެ ބޮޑަށް ތާއީދު ކުރަނީ އަންހެން ކުދިންތަރިއާ-3 އެވެ. 8% މީހުން އެންމެ ބޮޑަށް ތާއީދު ކުރަނީ އަންހެން ކުދިންތަރިއާ-5 އެވެ. 4% މީހުން އެންމެ ބޮޑަށް އަންހެން

ކޮންޓްރެކްޓަރާ-4 އަށް ފައިދާ ކުރާއިރު ފިރިހެން ކޮންޓްރެކްޓަރާ-4 އަށްވުރެ ފައިދާ ކުރަނީ 4% މިނުންނެވެ. 2.66% މިނުން އެންމެ ބޮޑަށް ފައިދާ ކުރަނީ އަންހެން ކޮންޓްރެކްޓަރާ-1 އަށެވެ. ޖާޓުގެ ކުރިމަތުގެ މައިދާނުގާ މަސްއޫލު ފިރިހެނުން ކޮންޓްރެކްޓަރާއި ވަސީލަތްތަކުން ކޮންޓްރެކްޓަރަކަށް ނަގައިގެން ކުރުވުން މި ސާވޭއިން ދައްކާދޭން އެންމެ ގިނަ މިނުން ފައިދާ ކުރަނީ ފިރިހެން ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށެވެ. ފިރިހެން ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް 65.33% މިނުން ފައިދާ ކުރާއިރު އަންހެން ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ފައިދާ ކުރަނީ 34.66% މިނުންނެވެ. ކުރިއަރަން ތަރުނިބުން ފަރާތްތަކުން ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ތާއީދުކުރުމުގައި ޖިންސުގެ މި ތާވަލު ހުރުމަކީ އަންހެނުންގެ ކުރުން ތަރައްޤީ ނުވުމަށް ކުރިމަތިވާ ސަބަބުތަކުގައި ދެކެވެ.

ގައުމީ ފެންވަރުގައި ޖިންސުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ވާދަ ކުރާ ކުޅަދާނަކަން އެއްފަދައިން އަންހެނުންގެ ކުރުން ތަރައްޤީ ނުވާ ސަބަބުތަކުގެ ވާހަކަ ކުރުވުން އެއްސަބަބަކީ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މުސާރައިގެ ގޮތުގައި ކުރުވަރު ކުރުވާ ފަރާތްތަކުން ދީ އާމްދަނީ ކުޑަވުމެވެ. ސާވޭ ފޯމް-1 ގައި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން 4% މިނުން ދެކެނީ އަންހެނުންގެ ކުރުން ތަރައްޤީވުމަށް އެކުވައިލާ އެންމެ ބޮޑު ހުރަހަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ގޮތުގައި އަންހެނުން ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ވީ އާދަޔާ މަސައްކަތެވެ. އެސޯސިއޭޝަންގެ ޖެނެރަލް ސެކްރެޓަރީ ހުސައިން މުޙައްމަދު (2009) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ހާލަތުގެ ބޮޑު ބިޑްތަކާ ދިމާވަނީ އެންމެ ބޮޑު އަގަކަށް ވެސް މުޤާބަލާ ކުޑަވައި ވަސީލަތް ނުލިބޭ މިހާތަނަށް. އަދި 2008ވަނަ އަހަރު ދ.މާލޭ ސިޓީ "ވެސްޓް" ޖަމްޢިއްޔާގެ ވެރި ޖުމްލަ -/80000ރ (އައްޑިހަހާސް ރުފިޔާ)އެވެ. އަންހެނުންގެ ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު އަގަކަށް މިހާތަނަށް ކުރީ އާއިޝަތު ނާޖިހާފަތު، ނާޖިމާ (2009) ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި 2009ވަނަ އަހަރުގެ ސީޒަނުގައި ހިލޭ ޓެންޑަރުތަކަން -/70000ރ (ހަތްދިހަހާސް ރުފިޔާ)އެވެ. ނާޖިމާގެ މި އަހަރު ޓެންޑަރުތަކަން ކޮށްދީފައިވާ އަދުކަންވާގެ އަންހެން ކޮންޓްރެކްޓަރުން ކުޅަދާނަކަމުގެ ޖަމްޢިއްޔާގެ ލިބޭ އާމްދަނީ ކުޑަކަން އެނގެއެވެ. ހަސަން ޝަކޫރު (2009) ވިދާޅުވާގޮތުގައި ޖަމްޢިއްޔާގެ ހަރުދަނާ ނުރުގެ ފަރާތުން ރާއްޖޭގެ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު ފިރިހެން ކޮންޓްރެކްޓަރާއަށް ހަދިޔާ ޗެކްޕޭއަކު -/20،000ރ ދެއެވެ. އަހަރުގެ އެންމެމޮޅު އަންހެން ވެރި ކޮންޓްރެކްޓަރާއަށް ހަދިޔާ ކުރާނީ ފަރާތުން ދީނީ ހަދިޔާ ޗެކްޕޭއަކު -/10،000ރެވެ. ހަދިޔާ ކުރާނީ ފަރާތުންނާއި މި އިނާމުވެސް މި ދެވޭ ބިޑުގެ ޓެންޑަރުތަކުން ދެވޭ ތަކެތީގެ. ޗޭމްބަރ އޮފް ކޮމާސް އެސޯސިއޭޝަންގެ ޖެނެރަލް ސެކްރެޓަރީ އަހުމަދު ސަޢީދު (2009) ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ޗޭމްބަރ މުބާރާތްތަކުން އެކިއެކި ވަނަވަނަ އިނާމު ދާއިރާ މިދިޔަ 2008ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް އިނާމު ދެވުނު ދިހައި ފިރިހެން ކުދިންނަށްވުރެ އަންހެން ކުދިންނަށް މަދުންނެވެ. މިސާލަކަށް ކުދިންގެ ބައިވެރިވުމަށް އެކަމުގެ

ވެވޭ މިންވަރު އިތުރުކޮށް، އަންހެނުންގެ ކުރިވަރު ތަރައްޤީކުރަން ސަރުކާރުންވެސް މިހާރަށްވުރެ އިތުރު މަސައްކަތްކޮށްދޭ ކަމަށްދެކެވެ. އަދި އަންހެނުން ކުރިން ކުރިވަރު ކުރުމަށް މުޖުތަމަޢުން ހިތްވަރުދީ، ކުރިވަރަށް ސަޕޯޓުކުރާ ވަރާތްތަކުން މިހާރަށްވުރެ ބޮޑަށް އަންހެން ކެނޑިޑޭޓުންނަށް ތަރުހީބު ދޭންޖެހެއެވެ. ކުރަހާ ޕާޓީތަކުން ހަމަހަމަކަން އިތުރުކޮށް، އަންހެނުން ކެނޑިޑޭޓުންނަށް ދެވޭ ފުރުޞަތު އިތުރުކޮށްދޭންޖެހެއެވެ.

އަންހެން ކެނޑިޑޭޓުންގެ ކުރުމުގެ ފެންވަރު މަޤާމުތަކުގައި ކުރިވަރުގެ ވިސްނުވަރު ދިރިއުޅުމަށް އަންހެން ކެނޑިޑޭޓުންނަށް ވިސްނަންޖެހެއެވެ. ބައިވެރި ރައްޔިތުންގެ ތާއީދުކުރާ ކުރިވަރުގެ ކުރިއަރުވައިދެވޭނީ އަންހެން ކެނޑިޑޭޓުން މިހާރަށްވުރެ ބޮޑަށް މަސައްކަތް ކުރަންޖެހެއެވެ. ޚާއްޞަކޮށް ކުރުމުގެ ފެންވަރު މަޤާމުތަކުގައި އަހުލުވެރިކުރުމަށް ވެސް ކުރިވަރު ތަކުގައި ބަރަކާތްތެރިވާ ބަދަލުވުމުގެ އައުކުރިވަރުތަކަށް ހުއްޓުވާ ކުރިވަރުން، ހުއްޓުވާ ކުރިވަރުން ޔޫނިވާސިޓީ ދުވަސްވަރުން ދުވަހު މަސައްކަތްކުރަން ޖެހެއެވެ.

6.3 ނަތީޖާގެ ޚުލާސާ

މިދިރާސާގެ ނަތީޖާތަކުން ބަލާއިރު މިވަރަ އިތުރު އެހެން ދިރާސާއެއް މިއަށްވުރެ ބޮޑަށް ކުރިއަށްގެންދަން ފެނެއެވެ. ސަބަބަކީ މިދިރާސާގައި، ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ދިރާސާގެ ކެނޑިޑޭޓުން ވޯޓަރާ ކުރިމަތިލުމުގައި ވިޔަފާރިންނާ އެއްފަދަކަން އަންހެނުންގެ ކުރިވަރު ތަރައްޤީ ނުވަނީ ކީއްވެގެންކަން ބެލުމަކީ މައިގަނޑު ސަބަބު ކުރިވަރުކަން ކަމުގައި ވާތީއެވެ. ދިރާސާގެ ކެނޑިޑޭޓުން ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ފަދަ ކުރާ ހުރި ކުރިވަރުކަން ބޮޑުވަމުން ދިރާސާ ފުރިހަމަވާން ކަމަކަށް ވާތީއެވެ. އަދި ބަސްތުރިގަތުމާއި ސާފު ފުރުޞަތު މާލެއާއި އެހެނިހެން ކަމަށްވާތީއެވެ. ކުރީގެ އޮތް ހިސާބުތަކުން މިކަން އިންޓަރވިއުކޮށް ސާވޭ ކޮށްފިނަމަ އިތުރު ދުރުން ސަރަހައްދުތަކުގެ ވާހަކަ ކުރެވުމުގެ ފުރުޞަތު އެބަހުއްޓެވެ. އަދި ދިރާސާގެ އެކި ހިސާބުތަކުން އިންޓަރވިއުކޮށް ސާވޭ ކޮށްފިނަމަ ދިރާސާއާ ގުޅޭ ހުރި އިތުރު މަޢުލޫމާތު ލިބޭނެކަމަށް ފެނެއެވެ. ވީމާ، އަދިވެސް އިތުރަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދައިގެން މިއަށްވުރެ ފުރިހަމަ ދިރާސާއެއް މިކަމާބެހޭގޮތުން ހެދިދާނެކަމަށް ދެކެމެވެ.

ހަތްވަނަ ބާބު

7. ނިންމުން

ގައުމީ ފެންވަރުގާ ޓެނިސްގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުން ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ވެފައިވާ މިންވަރަށް އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީނުވަނީ ކީއްވެގެންކަން މި މަސައްކަތުން އެނގިގެން ހިނގައްޖެއެވެ. ދިވެހި އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅު ކުރުމަށްޓަކައި އިތުރު ކަންތައްތަކެއް ކުރަންޖެހޭކަން ދިރާސާ ކުރަން ކުރި މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން އެނގިގެން ދިޔައެވެ. ކުޅިވަރު ކުޅޭ ފިރިހެނުންނަށްވުރެ އަންހެނުން މަދީ ކީއްވެގެންކަން އެނގުނެވެ. މުބާރާތްތަކުގައި އަންހެނުން ޓީމަށް ބައިވެރިވާ މިންވަރު މަދުވާ ސަބަބުތަކާއި އަންހެނުންގެ ކުޅުމުގެ ހުނަރު އިތުރު ކުރުމަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން މިދިރާސާއިން އެނގުނެވެ. މީގެ އިތުރުން އަންހެނުންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީވުމަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ގޮންޖެހުންތައް ދިރާސާކޮށް ހައްލުކުރެވިދާނެކަން އެނގުނެވެ.

މިދިރާސާގެ ސަބަބުން ކަންތައްތައް ހޯދާ ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ކަންކުރަންވާނެގޮތް އެނގިގެން ހިނގައްޖެއެވެ. މިފަދަ އިޖުތިމާޢީ މައްސަލަތައް ހޯދުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރާނެ ފުރުޞަތުތަކާއި، މައުލޫމާތު އެއްކުރާނެ ގޮތާއި، އުސޫލުތަކާއި ބައިކޮށް ހުރަހަގާސް ގޮތަށް އެނގިގެން ހިނގައްޖެއެވެ. މި ކުރުވުން މަސައްކަތުގެ ސަބަބުން ކަންކަން ދިރާސާކޮށް ހޯދުމުގެ ޝައުގުވެރިކަން އުފެދި އިތުރަށް މިދާއިރާ ކުރިއަށް ދިއުމުގެ މަގު ހުޅުވިގެންދާނެކަމަށް ޤަބޫލު ކުރެވެއެވެ. އަދި ކުރިއަށް އެކުޅިވަރުގައި މިއަންހެން ކުރިއަރާނެ ދިރާސާ މަސައްކަތް ކުރުވުނުކަމުގެ އަދިކަށް ވީގެން ހިނގައްޖެއެވެ.

ރިފަރެންސް

ހަސަން ޝިފާން. (2009). ހަވީރުގެ ކުޅިވަރު [illegible] ވާދަކުރާ ގައުމީ ވޮލީމުބާރާތުގެ އެންމެ މޮޅު ފަސްކުޅުންތެރިން.

ހަވީރު (2009-11-16)، ސ. 28.

[redacted]

އެމް.ބީ.އޭ. ކުޅުންތެރިންގެ ރެޖިސްޓްރީ. (2009). ނެގި ސެޕްޓެމްބަރު 12، 2009.

http://www.mba.org.mv/ން.

ވައި.ޑީ.ޕީ. (2009). ނެގި ސެޕްޓެމްބަރު 12، 2009.

http://www.mba.org.mv/ން.

ވޮމަންސް ޕްރޮލީގް ފަސްޓް އިންޓަރ އެޓޮލް އަންޑަރ ޓީން ވޮލީ ޗެމްޕިއަންޝިޕް. (2009). ނެގި އޮކްޓޫބަރު 21، 2009.

http://www.maldivesvolleyball.org/ ން.

ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން. (2009). ފަނޑިޔާރުންގެ ސްޓެޓިސްޓިކްސް. މާލެ: ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން.

ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް. (1995). ރާއްޖެއެތެރޭގެ ފުރަތަމަ ވޮލީ މުބާރާތް. މާލެ: ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް.

ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް. (1994). ރާއްޖެއެތެރޭގެ 26ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތް. މާލެ: ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް.

ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް. (1996). ދިވެހިރާއްޖޭގެ 28ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީ މުބާރާތް. މާލެ: ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް.

ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން. (2009). އަހަރީ ކުޅިވަރު ކަލަންޑަރު. މާލެ: ވޮލީބޯޅަ އެސޯސިއޭޝަން.

މައުމޫން ޢަބްދުލް ޤައްޔޫމް. (1993). ރައީސުލް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހިތާބު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޔާޟީ ޤައުމީ ވޮލީމުބާރާތް، ޞ. 1-3.

މުޙައްމަދު ޝާހިދު. (1998). އެންމެ ކުޅަގަދަ ކުޅިވަރުތެރިޔާއަށް. ހިޔާލު-4، ޞ. 30.

މުޙައްމަދު އަބޫބަކުރު. (1990). ކުޅިވަރުގެ މަޤްޞަދު. ފުޓްބޯޅައިގެ އަޑު، ޞ. 17-19.

މުޙައްމަދު އަމީން. (8ރަބީޢުލްއާޚިރު1372). ކުޅިވަރުގެ ރޫޙު. (ޗާޕްކުރިމަށްއެ ނޫސްގޭ)

މުޙައްމަދު ޒާހިރު ނަސީރު. (1969). ކަރަމްގެ ގަވައިދު. މާލެ: މޫންލައިޓް ކުލަބުގެ ލައިބްރަރީ.

މުޙައްމަދު ޒާހިރު ނަސީރު. (1993). ވޮލީގެ ރިޔާޟީ ފާހަގަކުރަމުންދާއިރު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޔާޟީ ގައުމީ ވޮލީމުބާރާތް، ސ. 7-9.

މުޙައްމަދު ޝިހާބު. (1993). ވޮލީބޯލް އެސޯސިއޭޝަން އުފެދި ގޮތާއި ވެރިކަމުގެ ތާރީޚު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޔާޟީ ގައުމީ ވޮލީމުބާރާތް، ސ. 10-13.

މުޙައްމަދު ޒާހިރު ނަސީރު. (1993). ޖޫނިއަރުގެ ރިޔާޟީ މުބާރާތް. ރިޔާޟީ ގައުމީ ޖޫނިއަރ މުބާރާތް، ސ. 1-2.

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ހިދުމަތްކުރާ ގައުމީ މަރުކަޒު. (2000). ދިވެހިބަސްފޮތް-2000. މާލެ: ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ހިދުމަތްކުރާ ގައުމީ މަރުކަޒު.

ޢުމަރު ވަޙީދު. (2000). އަންހެނުންނާއި ކުޅިވަރު. ހިޔާލު-9، ސ. 10-11.

ޓޭބަލް ޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަން. (2009). ކުޅުންތެރިންގެ ރެޖިސްޓަރ. މާލެ: ޓޭބަލްޓެނިސް އެސޯސިއޭޝަން.

41ވަނަ ގައުމީ ވޮލީ މުބާރާތް ލ.އަތޮޅުގައި. (2009). ހަވީރު އޮކްޓޫބަރ25، 2009.

http://www.maldivesvolleyball.org/ ން.

8.2 އިންޓަރވިއު ކުރުވުނު ފަރާތްތައް

ނަމްބަރު	އިންޓަރ ވިއު ކުރުވުނު ފަރާތުގެ ނަން	އިންޓަރ ވިއު ކުރުވުނު ހައިސިއްޔަތު
01	މުޙައްމަދު ޖާހިރު ނަސީރު	އޮލިމްޕިކް ކޮމިޓީގެ ރައީސް
02	ހުސައިން މުޙައްމަދު	ޖެނެރަލް ސެކްރެޓްރީ (ވީ.އޭ.އެމް)
03	ދަވޫދު އަހުމަދު ސައީދު	ޖެނެރަލް ސެކްރެޓްރީ (ޓީ.ޓީ)
04	މުޙައްމަދު ހާނިމް	ކަސްރަތު އިންސްޓްރަކްޓަރެއް
05	އިބްރާހީމް ޝަހީމް	މޯލްޑިވްސް ކެރަމް އެސޯސިއޭޝަންގެ ރައީސް
06	ޢާއިޝަތު ނާޖިމާ	ރާއްޖޭގެ އެއްވަނަ އަންހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ-2008
07	އަހުމަދު އަބްދުލް ކަރީމް	ރާއްޖޭގެ އެއްވަނަ ފިރިހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ-2008
08	ސުހާނާ އަހުމަދު	ރާއްޖޭގެ އެއްވަނަ އަންހެން ސްޓަރ-2008
09	އަހުމަދު ޖަބީރު	ސްޓަރ ޕްލެއަރ-2008 (ބީ.އޭ.އެމް)
10	މުޙައްމަދު ޝަނޫން	ވޮލީ ރެފްރީއެއް / ކުޅިވަރު ރިޕޯޓަރެއް
11	ހުސައިން ފާރިޝް	ވޮލީ ކޯޗެއް އަދި ވޮލީ ކުޅުންތެރިއެއް
12	އަހުމަދު އާމިރު	މޯލްޑިވްސް ބާސްކެޓްބޯލް އެސޯސިއޭޝަންގެ ރައީސް

އެޕެންޑިކްސް

އިންޓަރވިއު

○ ނަން:- ....   ހައިސްކޫލް:- ....

1. ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުގައި ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނާ އެއްފެންވަރަށް އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ވެފައިވޭތޯ؟

ޖ:..

....

2. ދެޖިންސުގެ ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުމަށް ބަލާއިރު (ކުޅިވަރު)ގައި ތަފާތު ތަކެއް ހުރިތޯ؟

ޖ:..

....

3. ރާއްޖޭގައި (ކުޅިވަރު) ކުޅެން ފެށުނު ތާރީޚު އެނގިލައްވާތޯ؟

ޖ:..

....

4. މުޙައްމަދު އަމީނުގެ ވެރިކަމުގެ ދުވަސްވަރު (ކުޅިވަރު) އެއްވެސް ވަރަކަށް ކުޅުއްވިތޯ؟ ކުޅުއްވިނަމަ ކުޅުއްވީ ކޮންޓީމެއްގެ ބޭފުޅުންތޯ؟

ޖ:..

....

....

5. މުބާރާތް ބޭއްވިތާ ކިތައް އަހަރު ވެއްޖެތޯ؟

ޖ:..

....

6. ކުޅިވަރު ކަލަންޑަރުގައި ހިމެނިގެން އަހަރަކު ކިތައް މުބާރާތް ބޭއްވޭތޯ؟

ޖ:..

....

7. (ކުޅިވަރު)ގައި އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން ފެންނަނީ ކިހިނެއްތޯ؟

ޖ:..

....

8. ޑިބޭޓާ ދެކޮޅަށްވާ ގޮތުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިން މަދީ ހީއްވެދެނީތޯ؟

ޖ:..

....

....

9. ދެ ޖިންސުގެ ކުޅުން ތެރިންނަށް އެއްވަރަކަށް ފުރުޞަތު ދެވޭތޯ؟

ޖ:..

....

10. ވައި.ޖީ.ޕީގައި މިހާރު ހިމެނޭ ކުދިން ކުޅުމުންދޭތޯ؟ އަދި އެއީ ފިރިހެން ހިމެނޭ ކުދިންތޯ؟ އަންހެން ހިމެނޭކުދިންތޯ؟

ޖ:..

....

11. ވައި.ޖީ.ޕީ މިހާރުވެސް ހިނގައްޖެތޯ؟ ވަކި ޖިންސަކަށް ހާއްސަކޮށްގެން ދެވޭތޯ؟

ޖ:..

....

12. ކޮންކޮން ކުލަބުތަކެއްތޯ (ކުޅިވަރު)ގައި ފާހަގަ ކޮށްލެވުނީ؟

ޖ:..

....

13. ޑިވިޜަން ކުލަބުތަކުން އަންހެން ކުޅުންތެރިން ބައިވެރިކުރޭތޯ؟

ޖ:..

....

14. މުބާރާތްތަކުގައި ކުލަބުތަކުން ބޭރުގެ ކުޅުންތެރިން ގެނެސްވަޑައިވަނީ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިން އެކަނިތޯ؟ ނުވަތަ އަންހެން ކުޅުންތެރިންވެސް ގެނޭތޯ؟

ޖ:..

....

15. (ކުޅިވަރު) ކުޑަ ކުޅުންތެރިންނަށް ތަމްރީނު ދެއްކުމަށް ފާހަގަ ކުރެވިފައި ހިނގައްޖެތޯ؟

ޖ:..

....

16. އިނާމް ދެވޭ ހިނގައްޖެތޯ؟

ޖ:..

....

17. ކުޅުންތެރިންނަށް ކުލަބުތަކުން ނޫނީ އެސޯސިއޭޝަންތަކުން މުސާރަ ދެވޭތޯ؟ އަންހެން ކުޅުންތެރިންނާ ފިރިހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ދެވޭ މުސާރަ ތަފާތުތޯ؟

ޖ:..

....

18. މިބޭފުޅާ ދެކެއްވާގޮތުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ކުރުމުގައި ހުރި ހުރަސްތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟

ޖ:..

....

19. އަންހެން ކުޅުންތެރިންގެ ކުޅުން ތަރައްޤީ ވުމަށް ކުރިމަތިވާ އެންމެބޮޑު ހުރަހަކީ އެއީތޯ؟

ޖ:..

....

ސަރވޭ ފޯމް-1

ޤައުމީ ފެންވަރުގެ ވާދަކުރާ އަންހެނުންގެ ކުޅިވަރުތައް ތަރައްޤީވުމަށް ކުރިމަތިވާ ހުރަސްތައްކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވިފައިވާ ސަބަބުތަކުގައި، އިސްކަންދޭ ތަރުތީބަކުން ނަންބަރު ދެއްވުން

ޤައުމީ ފެންވަރުގައި އަންހެނުން ވާދަކުރާ ކުޅިވަރުތަކުގެ ތެރެއިން އަތޮޅުތެރޭގެ މި މަސައްކަތްތަކުގައި ބަލަނީ އަންނަނިވި ކުޅިވަރު ތަކަށެވެ. - ވޮލީބޯޅަ، ބާސްކެޓްބޯޅަ، ޓޭބަލްޓެނިސް، ކަރަމް

- އަންހެން ކުޅުންތެރިން:-

○ ކުޅިވަރުތައް ފަރިތަކުރަން ލިބޭ ފުރުޞަތު މަދުވުން

○ މުބާރާތްތަކުގައި ބައިވެރިވާ މިންވަރު މަދުވުން

○ ކުޅިވަރު ކުޅުމުގައި ދެމިތިބޭ މުއްދަތު ކުރުވުން

○ ކުޅިވަރަށް ތަރުޙީބުދޭ ފަރާތްތަކުން އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ތާއީދުކުރާ މިންވަރު ދަށްވުން

○ ކުޅުންތެރިންނަށް މުސާރައިގެ ގޮތުގައި ކުޅިވަރު ކުޅުވާ ފަރާތްތަކުން ދޭ އާމްދަނީ މަދުވުން

○ އަންހެން ކުދިން ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫންކަމުގައި މުޖުތަމަޢުން ދެކުން

○ ވައި.ޖެ.ޕީ ގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިންނަށް ތަމްރީން ދެވޭ މިންވަރު ކުޑަވުން

○ އެއްކުޅިވަރަކަށްވުރެ ގިނަ ކުޅިވަރުތަކުގައި އަންހެން ކުޅުންތެރިން ހަރަކާތްތެރިވުން

- އިތުރު ސަބަބެއް ނުވަތަ ސަބަބުތަކެއްވާނަމަ މިބައިގާ ލިޔުއްވާ.

- ފޯމު ފުރާފަރާތުގެ އުމުރާއި ޖިންސު އަދި ހައިސިއްޔަތު ފާހަގަކޮށްދެއްވާށެވެ.

އުމުރު (އަހަރުން) -------

އަންހެން/ފިރިހެން

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

[redacted]

ސަރވޭ ފޯމް-2

- ކުދިވަރު ފަރިތަކުރަން އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ފުރުޞަތު ލިބޭތޯ؟

އާނއެކޭ ☐ ނޫނެކޭ ☐

- ކުދިވަރު ފަރިތަކުރަން އެކަށީގެންވާ ވަގުތު ލިބޭތޯ؟

އާނއެކޭ ☐ ނޫނެކޭ ☐

- ކުދިވަރު ފަރިތަކުރަން ފެންވަރު ރަނގަޅު ކޯޗެއްގެ އިރުޝާދު ލިބޭތޯ؟

އާނއެކޭ ☐ ނޫނެކޭ ☐

- ކުދިވަރު ފަރިތަކުރަން އެކަށީގެންވާ ޖާގަ ލިބޭތޯ؟

އާނއެކޭ ☐ ނޫނެކޭ ☐

- ކުދިވަރު ފަރިތަކުރަން ބޭނުންވާ ސާމާނުގެ ދަތިކަން ހުރޭތޯ؟

އާނއެކޭ ☐ ނޫނެކޭ ☐

- ކުދިވަރު ފަރިތަކުރާ ހިތްވޭތޯ؟

އާނއެކޭ ☐ ނޫނެކޭ ☐

ސުވާލު ޝީޓް-3

○ ކުޅިވަރުކުޅުން ހުއްޓާލި ތިރީގައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް މެދުވެރިވެގެން ކަމުގައިވާނަމަ އެ ސަބަބަކާ ދިމާލުގައިވާ ގޮޅީގައި ފާހަގަ ޖައްސަވާށެވެ.

☐ ކިޔެވުމަށް ވަގުތު ދިނުމުގެ ގޮތުން

☐ ބޮޑު އެންޖަރީއެއް ވެގެން

☐ ކުޅިވަރު ކުޅުމަށް ފިރިމީހާ ނުވަތަ ލޯބިވެރިޔާ ނުކަބޫލު ވާތީ

☐ ކުޅިވަރު ކުޅެން ރަނގަޅު އެކަޑަމީއެއް ނުލިބޭތީ

☐ ދަރިއަކު ލިބުމުން

☐ ކުޅިވަރު ކުޅޭ އަންހެން ކުދިންނާ މީހުން ދިމާކުރާވަރުން

○ ކުޅިވަރުކުޅުން ހުއްޓާލި މަތީގައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭ ސަބަބެއް މެދުވެރިވެގެންކަމުގައިވާނަމަ އެސަބަބެއް ލިޔުއްވާށެވެ.

....

....

○ އަލުން ކުޅިވަރު ކުޅެން ފަށަން ޝައުގު ކުރައްވަން ހުއްޓޭތޯ؟

އާނއެކޭ. ☐ ސަބަބު..

ނޫނެކޭ. ☐ ސަބަބު..

ސަރވޭ ފޯމް-4

ތިރީގައި މިވަނީ ރާއްޖޭގެ ކުޅިވަރުގެ މައިދާނުގައި މަޝްހޫރު 10 ކުޅުންތެރިއެކެވެ. މި ކުޅުންތެރިންނަށް ތިޔަފަރާތުން ތާއީދު ކުރާގޮތުގެ ތަރުތީބުން ނަންބަރު ޖެހުއްސަވައިދެއްވާށެވެ.

ނަންބަރު	ނަން	ފާހަގަ ކުރެވޭ ކާމިޔާބު
	އަޙްމަދު ޒަބީރު	އެން.ބީ.އޭ 2008ވަނަ އަހަރުގެ ސްޓާރ ޕްލޭޔަރ، ޤައުމީ ބާސްކެޓް ޓީމް
	އާމިނަތު ޝިއުރާ	2008ގެ އެންމެމޮޅު ނޭޝަނަލް ކުޅުންތެރިޔާ
	އަޙްމަދު އަބްދުލް ކަރީމް	2008ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު ފިރިހެން ވޮލީ ކުޅުންތެރިޔާ
	ޢާއިޝަތު ނާޒިމާ	2008ވަނައަހަރުގެ އެންމެމޮޅު އަންހެން ވޮލީކުޅުންތެރިޔާ، ނޭޝަނަލް2008ގެ ގަދަ3.
	ޢާއިޝަތު ޝަޢްވަ	2008ވަނަ އަހަރުގެ އަންހެން ގަދަ 3.
	އަޝްފާޤް އާދަމް	2008ވަނަ އަހަރުގެ ފިރިހެން ގަދަ 3.
	ޢާއިޝަތު ރިމާ	2008ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ބާސްކެޓްބޯލް ކުޅުންތެރިޔާ
	މުޙައްމަދު ޒިޔާދް	2008ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު ފިރިހެން ބާސްކެޓްބޯލް ކުޅުންތެރިޔާ
	ޒަކަރިއްޔާ ޝިހާމް	2008ވަނަ އަހަރުގެ ސްޓާރ ޕްލޭޔަރ
	ސުޒާނާ އަޙްމަދު	2008ވަނަ އަހަރުގެ އެންމެ މޮޅު އަންހެން ސްޓާރ

- ފޯމު ފުރާފަރާތުގެ އުމުރާއި ޖިންސް

އުމުރު (އަހަރުން) -------

އަންހެން/ފިރިހެން

layer Name : Aminath Shiura
Address : Ma. Cooling Villa
License No. : 1321-W0012
Current Club : **Police Club**

Selected amongst the Best-5 Players :

- Inter Gov. Office / Co. Basketball Tournament 2008
- MBA Championship 2008
- National Basketball Tournament 2008

Player Name : Aishath Reema
Address : M. California
License No. : 1321-W0009
Current Club : **Red Line Club [RLC]**

Selected amongst the Best-5 Players :

- MBA Championship 2008
- National Basketball Tournament 2008

Player Name : Ahmed Zabeer
Address : M

[redacted]

Player Name : Mohamed Zilaal

Address : M. Jazeema

License No. : 1321-M0017

Current Club : T-Rex Basketball Club

Selected amongst the Best-5 Players :

- Inter Gov. Office / Co. Basketball Tournament 2008
- MBA Championship 2008
- National Basketball League 2008

National Team : Player of the Senior National Basketball Team Squad 2008

41ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީމުބާރާތުގެ ފައިނަލް

41ވަނަ ޤައުމީ ވޮލީމުބާރާތުގެ ފައިނަލް

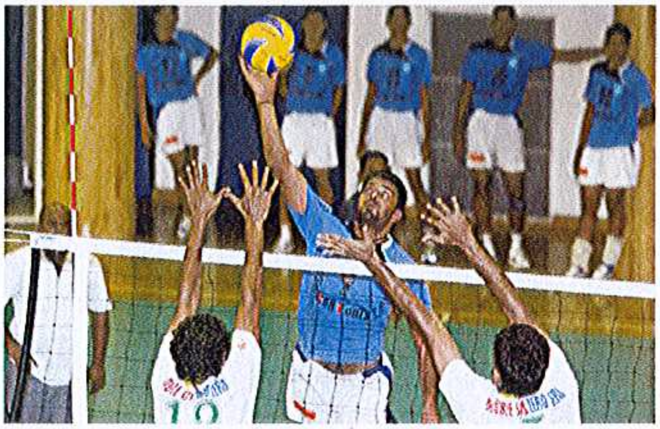

އެލައިޑް އިންސްއުރަންސް ޤައުމީ ވޮލީމުބާރާތް-2009

ގެލްސީބޫސްޓަރ ވޮލީބޯލް ޓޯނަމަންޓް-2009

7

1
3
4
2